

Årsmelding 2020

SØNDRE LAND
KOMMUNE

1. INNLEDNING	2
Årsmeldingens funksjon og oppbygging	2
Økonomi	2
Jobbnærvær	3
Generelt om året 2020	3
Takk	4
2. ÅRSBERETNING	5
2.1. Økonomisk stilling og resultat, samt andre vesentlige forhold	5
2.2. Vesentlige og sentrale økonomisk informasjon	11
2.3. Årsregnskapet – vesentlige avvik mot budsjett	16
2.4. Internkontroll, etikk og arbeidsgiverpolitikk	18
2.5. Likestilling og tiltak for å fremme likestilling og hindre forskjellsbehandling	20
2.6. Politisk organisering	21
3. OPPFØLGING AV KOMMUNEPLANENS HANDLINGSDEL	23
3.1. Oppfølging av innsatsområdene	23
4. KOMMUNALOMRÅDE BARNEHAGE	33
4.1 Måloppnåelse overordnet	33
5. KOMMUNALOMRÅDE SKOLE	37
5.1 Måloppnåelse overordnet	37
6. KOMMUNALOMRÅDE MESTRING OG VELFERD	40
6.1 Måloppnåelse overordnet	40
7. KOMMUNALOMRÅDE LOKALSAMFUNN	46
7.1 Måloppnåelse overordnet	46
8. FELLES, STAB OG STØTTE, UTVIKLING, RÅDMANNSGRUPPE OG POLITISK LEDELSE	49
8.1 Måloppnåelse overordnet	49

1. Innledning

Årsmeldingens funksjon og oppbygging

Årsmeldingen er hoveddokumentet i kommunens rapporteringssystem og beskriver resultat, måloppnåelse og ressursforbruk i kommunens drift.

Årsmeldingen følger samme oppbygging som budsjett- og økonomiplandokumentet, som er kommunens viktigste styringsdokument. Gjennom styringssystemet skal både kvalitative og økonomiske resultat måles. Som tidligere år rapporteres det på de gjennomgående resultatindikatorer, primært nærvær og økonomi. Det har i 2020 ikke vært gjennomført bruker- og medarbeiderundersøkelser. Derfor er det ikke oppdaterte data for disse indikatorene. Strukturen i årsmeldingen er i samsvar med administrativ organisering.

Økonomi

I kommunestyrets møte 16. mars 2020 ble det vedtatt å øke budsjetttrammene for kommunalområdene med 16,5 millioner kroner. Dette for å sikre forsvarlig drift i en omstillingsperiode fram til det er mulig å oppnå bedre balanse mellom driftsinntekter og driftsutgifter.

Ved utgangen av første tertial ble det rapportert et mulig totalt merforbruk i 2020 på 22,3 millioner kroner. Prognosen for merforbruk i drift ble anslått til 15,1 millioner kroner. Av det anslåtte merforbruket i drift var 11 millioner kroner direkte konsekvenser av virusbruddet. Per utgangen av andre tertial var prognosen for totalt merforbruk 4,75 millioner kroner og i drift 11,75 millioner kroner. Hovedårsaken til den bedrede totalprognosen var økt anslag for skatt og rammetilskudd og forbedret finansavkastning sammenlignet med første tertial

Merforbruket for året endte, for driften sin del, på 8,9 millioner kroner. Bildet er variert.

Kommunalområdene *Skole* og *Mestring og velferd* har betydelige merforbruk. Disse er kommentert nærmere under de respektive delkapitlene lenger ut i årsmeldingen. Spesielt for *Mestring og velferd* er det særlig bekymringsfullt at hovedårsaken til merforbruket (reduerte overføringer for ressurskrevende tjenester) også får konsekvenser for de kommende årene. Fellesområdet viser et betydelig mindreforbruk. Hovedårsakene her er lavere pensjonsutgifter og et særdeles moderat lønnsoppgjør.

De kommunale regnskapsreglene er endret, gjeldende fra regnskapsåret 2020. Endringene innebærer at eventuelle totale mer- eller mindreforbruk skal salderes mot fond som en del av regnskapsavslutningen. Oversikten over totalt avvik mot budsjett viser derfor null. Når resultatet skal vurderes, er det verdt å merke seg følgende hovedtall:

- Negativt premieavvik for pensjon (merutgift) på 9,2 millioner kroner
- Økte inntekter fra skatt og rammetilskudd på 7,5 millioner kroner
- Finansavkastning på 17,8 millioner kroner, mot budsjettet 8 millioner kroner

Sammenlignet med prognosene etter første og andre tertial, er årsresultatet positivt. De nevnte merforbrukene i drift, gir imidlertid grunn til bekymring, og det vil være nødvendig å følge dette opp i 2021.

Jobbnærvær

Etter en økning i jobbnærværet i 2018 og 2019, opplevde vi i 2020 at det nærværet for kommunen under ett gikk ned fra 92 % i 2019 til 90,4 %. En vesentlig forklaring er pandemien, ført og fremst ved at terskelen for å gå på jobb ved forkjølelse har vært vesentlig høyere.

Å øke jobbnærværet vil være en prioritert oppgave også framover. Et tiltak i så måte er at det i forbindelse med ny administrativ organisering (se nedenfor), vil bli opprettet et eget tverrfaglig nettverk for nærværarbeid og arbeidsmiljø.

Generelt om året 2020

Bildet til venstre er av en kopp jeg fikk til jul. Hvis vi ble utfordret til å gi en generell vurdering av året 2020, ser jeg ikke bort fra at de aller fleste av oss ville ende opp som på koppen.

For kommunens del var året preget av omfattende driftsmessige tilpasninger, store belastninger på ansatte, planer og tiltak som måtte utsettes osv. Takket være ansattes vilje til å stå på og finne løsninger, klarte vi likevel å levere gjennomgående gode tjenester, også i dette spesielle året. Så må vi samtidig erkjenne at ikke alt kunne bli like bra som vanlig, og at det opplevdes som vanskelig for dem som ble berørt. Det er en beklagelig konsekvens av en krevende situasjon.

Ved inngangen til 2020 hadde vi ambisiøse planer for året. Da pandemien rammet måtte mange av disse legges på is. En konsekvens er at flere tiltak med sikte på å tilpasse driftsnivået bedre til de økonomiske rammene, ikke har vært mulig å gjennomføre. Flere av planene er videreført gjennom budsjett- og økonomiplanbehandlingen for perioden 2021-2024, og vi håper at det vil være mulig å følge opp når situasjonen forhåpentligvis normaliseres utover i 2021.

Ny administrative organisering trådte i kraft 1. mars 2020. Det var da lagt til grunn at flere elementer skulle innføres etter hvert, og at det skulle gjennomføres utviklingsopplegg for å sikre at det var snakk om mer enn bare et nytt organisasjonskart. Også på dette området innebar pandemien utsettelse og endringer av planer.

Noe av det aller viktigste med den nye organiseringen, var den forutsatte etableringen av fem tverrfaglige nettverk. Oppstarten av nettverkene er betydelig forsinket, men ved utgangen av 2020 var to nettverk i gang. Det var *Nettverk for tidlig innsats og forebygging* og *Nettverk for rehabilitering, mestring, aktivitetstilbud og arbeidsutprøving*. De øvrige nettverkene er forutsatt etablert i løpet av første halvår 2021. Vi har tro på at nettverkene vil være viktige redskap for utviklingsarbeidet vårt framover.

To hendelser har gjort sterkt inntrykk, og preget store deler av organisasjonen, i 2020. Hendelsene er ulike, men felles var at de fikk en tragisk utgang. I begge tilfeller har fylkesmannen (nå statsforvalteren) gjennomført tilsyn i kommunen. Generelt om tilsyn er blant annet å si at de også skal være utgangspunkt for læring. Det er noe vi tar på største alvor i Søndre Land kommune.

Arbeidet med ny samfunnsdel av kommuneplanen startet opp i 2020. Framdriften har imidlertid vært påvirket av pandemisituasjonen. Blant annet har det ikke vært mulig å gjennomføre medvirkningsopplegg som forutsatt. Det er viktig at samfunnsdelen er godt forankret i hele lokalsamfunnet. Derfor må nedvirking prioriteres i det videre arbeidet.

I innledningen til årsmeldingen for 2019 gjorde jeg et poeng av at, selv om kommuneøkonomi er viktig, er de største utfordringene for Søndre Land kommune de langsiktige utviklingstrekkene knyttet til befolknings- og næringsutvikling, alderssammensetning og utenforskap. Det poenget er det grunn til å gjenta også nå. Av den grunn har det også i 2020 vært prioritert å legge trykk på utviklingsarbeid, både på samfunnsnivå og i den kommunale tjenesteproduksjonen. Det arbeidet må intensiveres ytterligere i årene som kommer.

Takk

Konstruktiv uenighet og åpenhet for ulike syn er sunt, og gir grunnlag for gode prosesser. En grunnleggende forutsetning for å oppnå resultater, er likevel at vi etter hvert evner å bli enige om mål, og at vi klarer å forene ressurser. Selv om vi har noe å jobbe med, opplever jeg at vi i Søndre Land blir stadig bedre på dette området. Samarbeidet mellom politikere og administrasjon, og mellom arbeidsgiver og arbeidstakerorganisasjonene, er gjennomgående godt. På mange områder er det spesielt godt. Ikke minst har det blitt dokumentert gjennom måten vi har kommet oss gjennom et krevende 2020 på.

På vegne av kommunens administrative ledelse, takker jeg de folkevalgte og de ansattes organisasjoner for det vi sammen har fått til i 2020!

Arne Skogsbakken
rådmann

2. Årsberetning

Årsberetningen skal gi en redegjørelse for kommunens viktigste hendelser sammen med en vurdering av kommunens økonomiske stilling og resultat gjennom året, jf kommuneloven § 14-7 og regnskapsforskriften § 7-4.

2.1. Økonomisk stilling og resultat, samt andre vesentlige forhold

2.1.1 Pensjon og vertskommuneansvaret

Kommunen har store pensjonsutgifter som blant annet skyldes rollen som vertskommune i forbindelse med ansvarsreformen fra 1991. Det har årlig blitt budsjettert med nedtrekk av driftsrammene, og fra 2013 er det gjort avsetning til et pensjonsfond.

Det ble ikke gjort noen avsetning til pensjonsfond i 2019 og 2020, og beholdning på fondet pr. 31.12.2020 er 16,5 mill.

Det er imidlertid en prioritert oppgave å fortsette oppbyggingen av pensjonsfond, og i inneværende økonomiplanperiode er det planlagt å sette av totalt 19 mill innen utgangen av 2024.

2.1.2 Langsiktige plasseringer

Søndre Land kommune hadde tidligere store verdier i aksjer i VOKKS AS og Oppland Energi AS. Disse aksjene ble solgt i 2002 og 2004, og salgsverdien ble investert i langsiktige plasseringer, forvaltet i samarbeid med DNB Markets. Det ble utarbeidet et finansreglement, der rammene for hvordan pengene kan plasseres og forvaltes er stadfestet. Tanken bak dette var at den årlige avkastningen av midlene, etter at fondsavsetninger i samsvar med finansreglementet er foretatt, skal kunne bidra med tilskudd til driften av Søndre Land kommune.

I kommunens økonomi- og finansreglement er det definert rammer for langsiktige plasseringer. Disse er som følger:

	<i>Maksimal</i>	<i>Minimal</i>	<i>Normal</i>
- Bankinnskudd/pengemarkedsfond	85 %	15 %	20 %
- Obligasjoner – lav kredittrisiko	75 %	20 %	40 %
- Obligasjoner – høyrente	15 %	0 %	10 %
Sum rentebærende midler	100 %	55 %	70 %
- Garanterte produkter	20 %	0 %	0 %
- Eiendom	10 %	0 %	0 %
- Alternative investeringsprod./hedgefond	10 %	0 %	0 %
Sum eiendom/alt. investeringsprod.	20 %	0 %	10 %
- Norske aksjefond	10 %	0 %	8 %
- Utenlandske aksjefond	20 %	0 %	12 %
Sum aksjefond	25 %	0 %	20 %

Sum Eiendom/alt. Investeringsprod. er ikke i samsvar med delsummene for normalt nivå, og vil bli endret ved neste revidering av reglementet.

Tabellen under viser markedsverdi pr. 31.12 og avkastning av plasseringene for hele 2020, fordelt på de forskjellige aktivaklasser.

I desember 2020 ble det midlertidig overført 15 mill. fra bankinnskudd i denne tabellen til kommunens driftskonto for å styrke likviditeten. Denne ble tilbakebetalt tidlig i 2021.

Året 2020 var et svært spesielt år når det gjelder langsiktige plasseringer, og etter å ha et urealisert tap på 17 mill. ved utgangen av mars 2020 endte det opp med en gevinst på 17,8 mill. pr. 31.12.

Resultatet består av *urealisert* verdiøkning, som betyr at det er en viss fallhøyde i verdiene.

Aktivaklasse	Markedsverdi	Resultat hiå. kr
Bankinnskudd	5,250,745	268,971
Pengemarked	23,597,328	294,657
Obligasjoner	165,261,229	6,209,491
- herav høyrenteobl.	28,152,091	271,788
Sum rentebærende midler	194,109,302	6,773,119
Eiendom / alt. investeringer	9,850,000	130,000
Utenlandske aksjefond	32,950,117	5,412,484
Norske aksjefond	27,690,799	5,477,096
Sum aksjefond	60,640,916	10,889,580
Sum eks. eiendom	254,750,218	17,662,699
Totalt	264,600,218	17,792,699

Tabellen under viser andelen av de forskjellige aktivaklassene, målt opp mot hva som er definert i kommunens økonomi- og finansreglement.

	Søndre Land p.t.	Normal	Rammer (§ 11.8.2)	Ramme-overholdelse
Bankinnskudd/pengemarked	15.7 %	20%	15% - 85%	✓
Obligasjoner - investment grade	49.0 %	40%	20% - 75%	✓
Obligasjoner - høyrente	10.1 %	10%	0% - 15%	✓
Sum rentebærende midler	74.8 %	70%	55% - 100%	✓
Eiendom / alt. investeringer	3.5 %	10%	0%-20%	✓
Utenlandske aksjefond	11.8 %	12%	Max 20%	✓
Norske aksjefond	9.9 %	8%	Max 10%	✓
Sum aksjefond	21.7 %	20%	Max 25%	✓
Sum eiend./alt.invest./aksjefond	25.2 %	30%		✓

Avkastning akkumulert:

År	Resultat	Markedsverdi
2002	2 864 787	85 259 863
2003	5 703 556	89 911 327
2004	4 743 822	174 655 149
2005	7 576 262	175 670 802
2006	10 345 313	177 762 199
2007	3 552 776	176 771 764
2008	-12 867 493	162 565 135
2009	15 334 842	177 899 977
2010	11 421 856	175 101 088

2011	717 096	175 818 184
2012	8 927 266	184 745 449
2013	16 629 304	201 374 753
2014	10 829 209	212 203 961
2015	7 702 798	219 905 158
2016	9 498 150	229 403 309
2017	12 973 658	242 376 967
2018	-254 633	242 122 334
2019	19 685 185	261 807 519
2020	17 792 699	264 600 218
Totalt	153 064 525	

Inflasjon og avkastning på langsiktige plasseringer:

Søndre Land kommunes økonomi- og finansreglement kap 11 vedrørende finansforvaltningen, forutsetter at kommunens langsiktige plasseringer blir inflasjonsjustert årlig i tråd med utviklingen i konsumprisindeksen, og at det kun er avkastningen som kan disponeres.

Det har ikke vært mulig å bygge opp tilstrekkelig inflasjonsfond, noe som i særlig stor grad skyldes finanskrisen i 2008.

Oversikten nedenfor viser hva kommunen burde hatt på fond 31.12.2020 ut fra økonomireglementet:

Markedsverdi langsiktige plasseringer	264 600 218
Beregnet inflasjonsjustering fra 2002-2020	69 873 359
Sum inflasjonsjusterte langsiktige plasseringer	327 212 353

	Beholdning	Beregnet	Avvik
Inflasjonsjustering (driftsfond)	14 257 869	69 873 359	-55 615 490

Det ble imidlertid også vedtatt politisk i 2020 å bruke 1,3 mill av inflasjonsjusteringen for å øke driftsrammene, samt å bruke 3,2 mill. til korona-tiltak.

Bufferkapital på langsiktige plasseringer:

Kommunens økonomi- og finansreglementet sier også at kommunen skal ha et bufferfond som sikkerhet for svikt i forhold til budsjettert avkastning. Bufferkapitalen skal helst utgjøre minimum den risikoberegning (stresstest) som foreligger ved utgangen av hvert år for å ta høyde for store fall i markedet.

Risikovurdering (stresstest):

	Markedsverdi (mill kr)	Verdifall (%)	Endr. markedsverdi (mill kr)
Norske aksjer	27,7	-30	-8,3
Utenlandske aksjer	33,0	-20	-6,6
Eiendom/alt. investeringer	9,9	-10	-1,0
Obligasjoner	165,3	-3,4	-5,6
Sum	235,9		21,5

	Beholdning	Stresstest	Avvik
Bufferkapital (bundet driftsfond)	12 835 000	21 500 000	-8 665 000

Bufferkapitalen mangler ca. 8,7 mill. for å være på samme nivå som stresstesten pr. 31.12.20. Tallet er påvirket av at det i 2020 ble vedtatt å bruke av bufferfondet for å øke driftsrammene i budsjettet.

Langsiktig gjeld

Kommunens samlede lånegjeld	Regnskap 2020	Regnskap 2019	Gj.værende løpetid (gj.snitt) år
Samlet lånegjeld	725 472 251	544 847 296	20,1
-herav fastrentelån	490 173 336	307 791 669	
Gjennomsnittlig gjenværende rentebinding (år)	3,05	2,13	
Gjennomsnittlig rentesats (nominell)	1,66 %	1,95 %	
Gjennomsnittlig rentesats (effektiv)	1,67 %	1,97 %	

Kommunalbanken:			
Samlet lånegjeld	404 782 840	269 984 600	21,6
-herav fastrentelån	285 150 000	148 265 000	
Gjennomsnittlig gjenværende rentebinding (år)	3,62	1,18	
Gjennomsnittlig rentesats (nominell)	1,84 %	1,88 %	
Gjennomsnittlig rentesats (effektiv)	1,85 %	1,89 %	
Husbanken:			
Samlet lånegjeld	41 816 075	35 836 027	10,6
-herav fastrentelån	0	0	
Gjennomsnittlig gjenværende rentebinding (år)	0,02	0,04	
Gjennomsnittlig rentesats (nominell)	0,80 %	2,48 %	
Gjennomsnittlig rentesats (effektiv)	0,80 %	2,50 %	

Kommunens samlede lånegjeld	Regnskap 2020	Regnskap 2019	Gj.værende løpetid (gj.snitt) år
Nordea (sertifikatlån):			
Samlet lånegjeld	63 500 000	68 000 000	0,1
Gjennomsnittlig gjenværende rentebinding (år)	0	0,25	
Gjennomsnittlig rentesats (nominell)	0,63 %	2,11 %	
Gjennomsnittlig rentesats (effektiv)	0,63 %	2,12 %	
KLP Kommunekreditt:			
Samlet lånegjeld	215 373 336	171 026 669	27,0
-herav fastrentelån	205 023 336	159 526 669	
Gjennomsnittlig gjenværende rentebinding (år)	3	4	
Gjennomsnittlig rentesats (nominell)	1,80 %	2,11 %	
Gjennomsnittlig rentesats (effektiv)	1,81 %	2,13 %	

Kommunens samlede lånegjeld har økt betydelig de siste årene på grunn av store investeringer. Særlig gjelder dette bygging av Hovlitunet. Det er gitt et tilsagn på tilskudd fra Husbanken på 152 mill. som vil bli brukt til ekstraordinær nedbetaling av lån når bygget er godkjent og tatt i bruk.

Rentesikring

Bank	Beløp	Rentesats	Utløpsdato	Sikringsmetode
Kommunalbanken	25 500 000	2,36 %	01.02.2026	Fastrente
Kommunalbanken	100 000 000	1,91 %	01.03.2021	Fastrente
Kommunalbanken	147 500 000	2,41%	07.01.2030	Fastrente
KLP Kommunekreditt	47 500 001	2,09 %	17.06.2024	Fastrente
KLP Kommunekreditt	51 133 333	2,09 %	17.06.2024	Fastrente
KLP Kommunekreditt	49 976 666	2,48 %	15.11.2024	Fastrente
KLP Kommunekreditt	6 413 336	2,16 %	09.12.2021	Fastrente
KLP Kommunekreditt	50 000 000	0,70%	24.08.2021	Fastrente
Kommunalbanken	6 000 000	2,21 %	31.12.2024	Swap
Kommunalbanken	6 150 000	2,72 %	28.06.2024	Swap

En forholdsvis stor del av kommunens lånegjeld (ca. 2/3) er rentesikret med forskjellig bindingstid. Det lave rentenivået har medvirket til at det er valgt mye rentesikring for å sikre forutsigbarhet i kommunens økonomi.

Refinansieringsrisiko

Av kommunens samlede lånegjeld utgjør sertifikatlån i Nordea totalt kr 63 500.000. Disse lånene refinansieres løpende, da de forfaller i sin helhet ved hvert forfall, som er 4 ganger årlig.

2.1.3 Fondsbeholdning

Status pr 31.12.2020:

Disposisjonsfond	59 264 474
Bundne driftsfond	23 279 806
Frie investeringsfond	159 763 248
Bundne investeringsfond	667 845
SUM fondsmidler	242 975 373

Næringsfondet:

Fondskapital pr 1. januar 2020	kr 2 225 839,82
Årets tilførsel av midler fra KMD (via fylkeskommunen) og renter	kr 1 823 362,70
Nye vedtatte tilsagn i året	kr 889 316,00
Fondskapital pr 31. desember 2020	kr 3 159 886,52

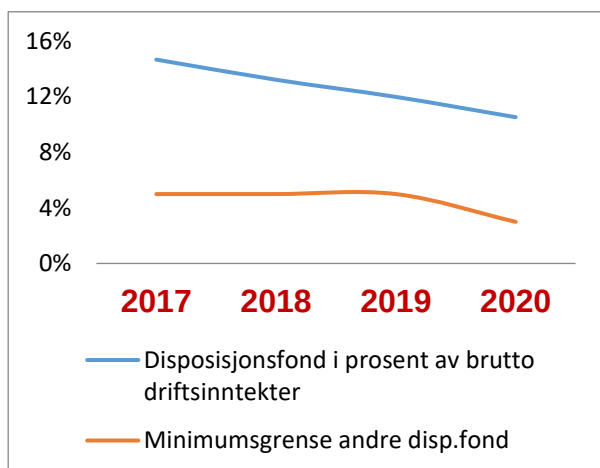
Kraftfondet:

I kapitalen inngår en urørlig grunnkapital på kr 3.981.667 som er framkommet gjennom avsetninger knyttet til Randsfjordreguleringen og Dokkautbyggingen.

Fondskapital pr 1. januar 2020	kr 4 591 106,95
Årets tilførsel av midler fra konsesjonsavgifter og renter	kr 634 719,84
Nye vedtatte tilsagn i året	kr 0,00
Fondskapital pr 31. desember 2020	kr 5 225 826,79

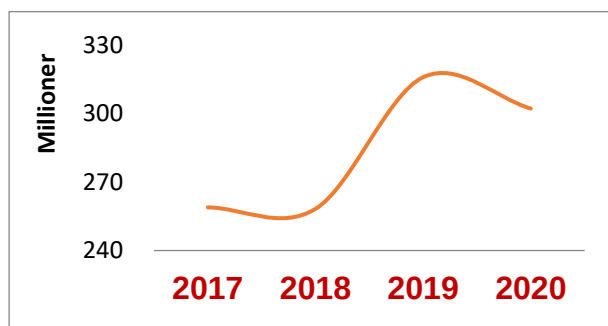
Fond for DA-midler, kommunens andel (60 %):

Fondskapital pr 1. januar 2020	kr 1 467 734,00
Årets tilførsel	kr 0,00
Nye vedtatte tilsagn i året	kr 48 540,00
Fondskapital pr 31. desember 2020	kr 1 419 194,00

Beholdning disposisjonsfond

Beholdningen på kommunens disposisjonsfond må fremdeles anses som tilfredsstillende selv om den viser en fallende tendens. Den anbefalte minimumsgrensen av brutto driftsinntekter var tidligere på 5%, men er nedjustert til 3% fra 2019 for å være mer tilpasset til kommunens økonomiske situasjon. I økonomiplanperioden fram til og med 2024 er det planlagt at beholdning på disposisjonsfond vil ligge på 5,3%.

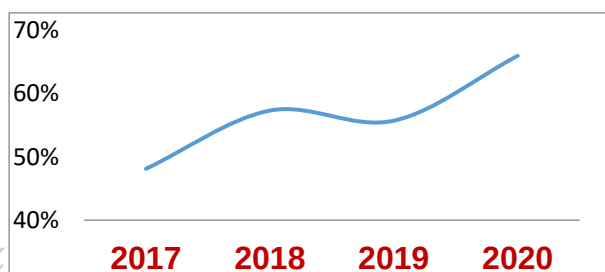

Total fondsbeholdning

Kommunens totale fondsbeholdning ligger på et tilfredsstillende nivå, til tross for en litt fallende utvikling de seneste årene. Det er planlagt relativt store avsetninger til fond i inneværende økonomiplanperiode. Dette gjelder i særlig grad *bufferkapital, inflasjonsjustering og pensjonsfond*.

2.2. Vesentlige og sentrale økonomisk informasjon

2.2.1 Økonomisk utvikling

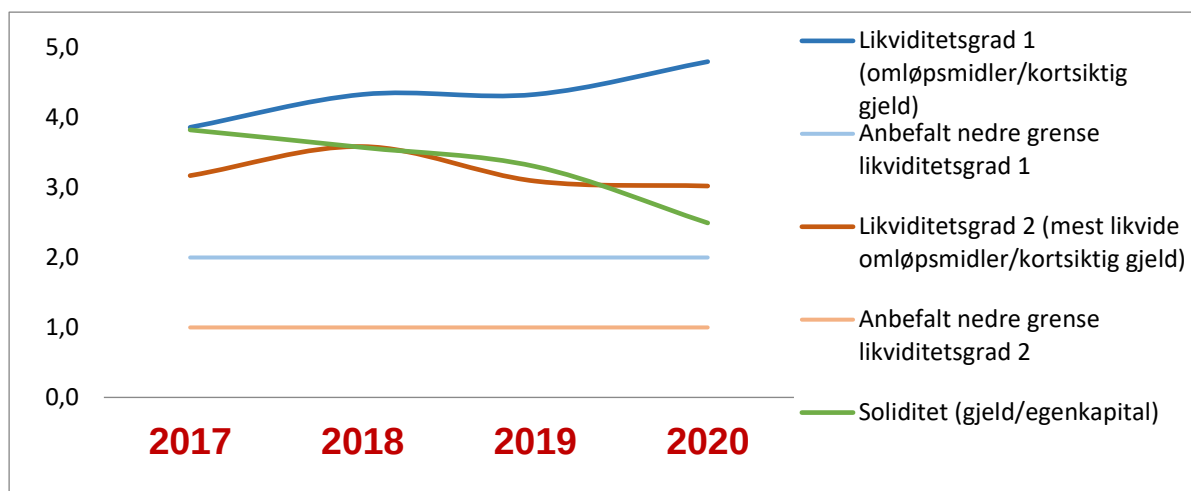

Utvikling i arbeidskapital korrigert for premieavviket

Arbeidskapitalen er definert som omløpsmidler minus kortsiktig gjeld, og viser alt i alt en positiv utvikling de siste årene. Det forventes en stabil og god arbeidskapital videre framover.

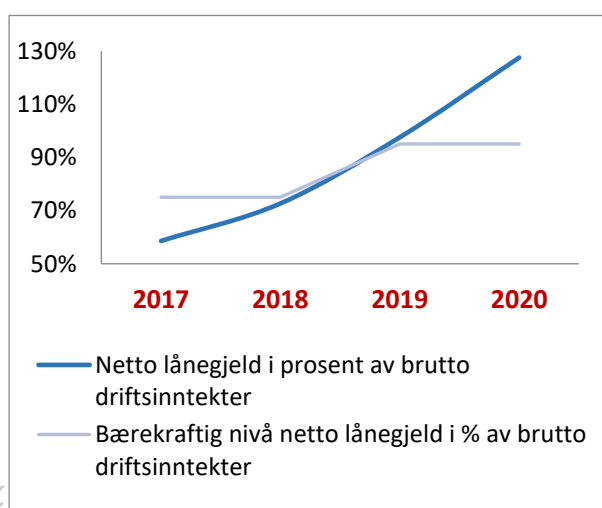
Økonomiske forholdstall

Likviditet forteller om kommunens evne til å dekke sine kortsiktige forpliktelser. Oversikten viser at kommunen har hatt bra likviditet de siste årene, og det er ingen kjente forhold som vil påvirke denne utviklingen negativt. Kommunen har ikke hatt behov for å benytte seg av kassekreditt i 2020, og dette viser også at likviditeten er forholdsvis god.

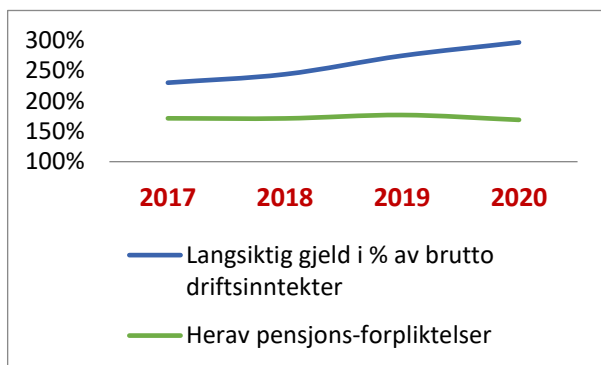
Soliditeten kan forklare kommunens evne til å tåle tap, og denne har vært ganske stabil, men har vist en synkende tendens de siste årene. Soliditeten forventes å bedre seg noe i 2021, da kommunen forventer et stort tilskudd som skal gå til nedbetaling av gjeld.

På sikt forventes det en stabil og god soliditet.

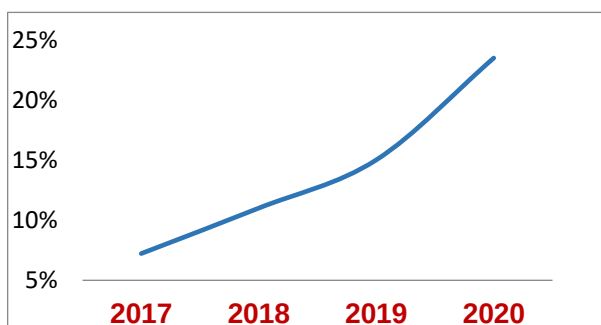
Gjeldsutvikling

Gjeldsprosenten gir informasjon om soliditeten og kommunens evne til å tåle store tap. Anbefalt øvre grense har tidligere vært oppgitt til 75 %, men ble justert opp til 95% i 2019 for å være mer tilpasset til kommunens eget mål ut fra faktisk økonomisk situasjon i årene framover. Grafen viser en denne grensen overskredet i 2019, og ble ytterligere overskredet i 2020. Dette skyldes i særlig grad byggingen av det nye Hovlitunet. Gjeldsutviklingen forventes å være positiv i 2021, etter mottatt tilskudd for Hovlitunet.

Langsiktig gjeld i prosent av driftsinntektene

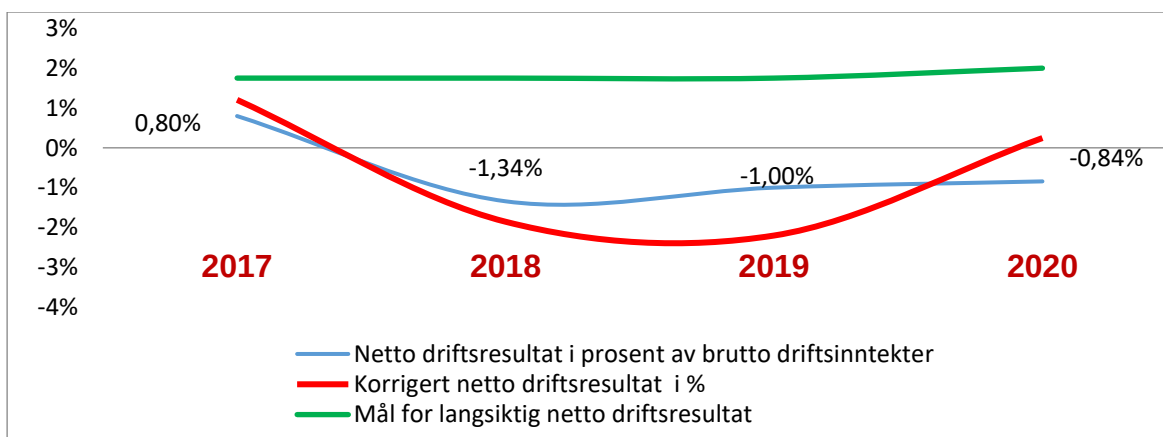
I langsiktig gjeld er pensjonsforpliktelsene inkludert. Som grafen viser ligger pensjonsforpliktelsene i prosent av driftsinntektene på et stabilt nivå, men den øvrige langsiktige gjelden viser en økning. Dette skyldes i stor grad byggingen av Hovlitunet.

Egenfinansiering av investeringer i prosent av brutto investeringer

Kommunen har tidligere hatt liten grad av egenfinansiering på sine investeringer, mesteparten finansieres av lån. De siste årene har vi imidlertid hatt en økende grad av egenfinansiering, og det er blant annet tilskudd fra Husbanken til byggeprosjekter som er årsaken til dette. Det forventes ikke at kommunen skal egenfinansiere store investeringer framover, slik at egenfinansieringsgraden forventes å falle betydelig.

Netto driftsresultat

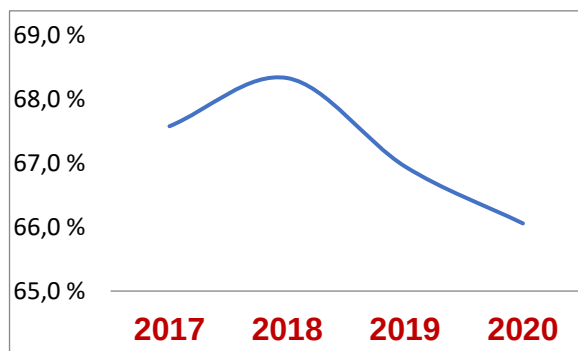
Når man holder premieavviket og avsetninger/bruk av bundne fond utenom, viser korrigert netto driftsresultat 0,25% i 2020. Premieavviket og fondsføringene er poster i regnskapet som påvirker driftsresultatet i stor grad og varierer veldig fra år til år. Det er derfor viktig å korrigere for disse postene for å få sammenlignbare driftsresultater.

Bærekraftig langsiktig nivå på netto driftsresultat er justert opp fra 1,75% til 2,0% i 2019 for å være bedre tilpasset kommunens økonomiske situasjon.

Det er i planperioden lagt opp til en gradvis opptrapping av netto driftsresultat, slik at det vil være ca 3% i 2024.

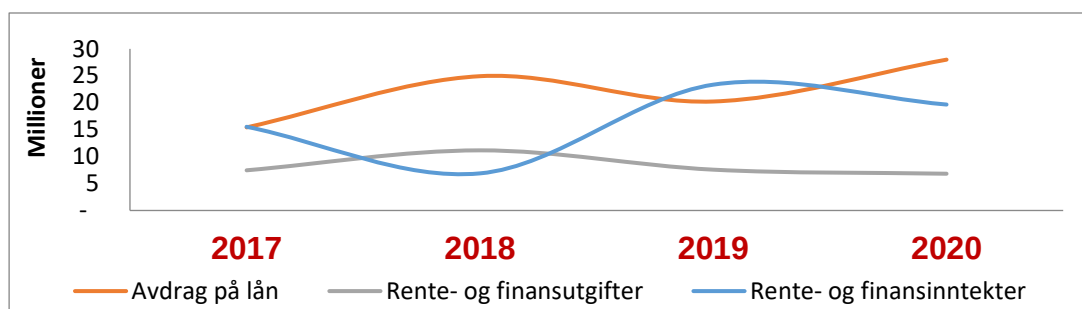
2.2.2 Statlige styringssignaler og utvikling i rammetilskudd

Lønnsutgifter i prosent av totale driftsutgifter

Lønnsutgiftene står for en forholdsvis stor andel av de totale driftsutgiftene, blant annet på grunn av kommunens vertskommunerolle. Lønnsutgiftenes andel av de totale driftsutgiftene er imidlertid synkende. I 2020 var lønnsutgiftenes andel av totale driftsutgifter 66%.

Renter og finans

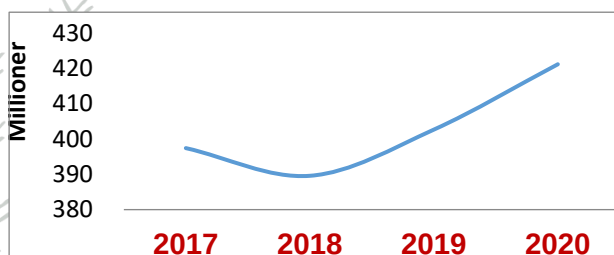

Det er for tiden et lavt rentenivå.

De store investeringene i de kommende år vil påvirke de årlige avdragene i stor grad, samtidig som det er forventet en opptrapping av dagens lave rentenivå fra høst 2021/vår 2022. På den måten vil de totale rente- og avdragsutgiftene trolig øke betydelig, og derved utgjøre en større andel av kommunens driftsutgifter enn hva tilfellet er i dag.

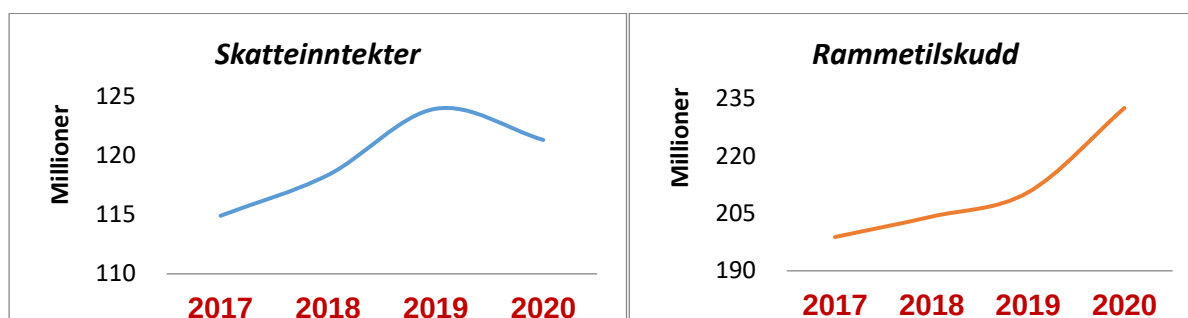
Høye renteinntekter de siste årene skyldes i stor grad avkastningen på langsiktige plasseringer, som var på nærmere 19,7 mill. i 2019 og 17,8 mill i 2020.

Skatter, rammetilskudd og andre statlige overføringer

Inntektsutvikling

Endringene i frie inntekter varierer fra år til år, men har hatt en god økning fra 2015 til 2017. I 2018 fikk kommunen en nedgang i inntektene, (endring i bokføringsprinsipper), mens vi ser en økning i 2019 og 2020. Inntektene er nå på ca. 423 mill.

Kommunen har hatt en positiv utvikling på skatteinngang og rammetilskudd de siste årene. For skatteinngangen ble imidlertid 2020 et spesielt år, på grunn av Korona-situasjonen. Dette førte til en nedgang i skatteinntekter fra 123,9 mill. i 2019 til 121,2 mill. i 2020.

2.2.3 Forhold av betydning for økonomisk utvikling

Kommunen har siden *Ansvarsreformen* i 1991 vært vertskommune for de tidligere institusjonsboerne innenfor HVPU, og mottar årlig vertskommunetilskudd for å levere fullverdige tjenester til disse innbyggerne. Vertskommunetilskuddet var i 2020 på 65,4 mill. Etter hvert som vertskommunebrukerne faller fra vil vertskommunetilskuddet reduseres, og når siste bruker er borte vil tilskuddet falle bort.

Det er en stor utfordring for Søndre Land kommune å redusere sine driftsutgifter tilsvarende dette bortfallet av inntekter. En vesentlig årsak til dette er at kommunen har hatt mange ansatte som har arbeidet innenfor vertskommunevirksomheten, og kommunen vil ha store pensjonsutgifter for disse tidligere ansatte i flere tiår framover.

Et annet forhold som vil påvirke kommunens økonomi framover er bygging av det nye Hovlitunet omsorgssenter. Byggingen startet opp i slutten av 2018, og er planlagt å stå ferdig juni 2021. Det planlagte investeringsbeløpet er på ca. 491 mill. Lånebehovet vil være tett opp mot 400 mill. fram til vi mottar tilskudd fra Husbanken på ca. 150 mill. når bygget er ferdigstilt. Dette vil i neste omgang bety årlige finansutgifter som vil bli vesentlig større enn på dagens nivå.

Kommunens befolkningsutvikling er en tredje faktor som kan bli en økonomisk utfordring framover, med en redusert og stadig aldrende befolkning.

Søndre Land kommune har de senere årene hatt utfordringer med til dels stort overforbruk i driftsregnskapet, og med tilhørende negative netto driftsresultat. At en har unngått regnskapsmessig merforbruk totalt, skyldes i all hovedsak høyere avkastning på langsiktige plasseringer enn budsjettet. Dette er ikke en situasjon som kan vedvare over tid, og det var derfor i 2020 planlagt et betydelig arbeid med økonomisk omstilling. Kommunen har engasjert Telemarksforsking for å kartlegge og analysere utfordringene og omstillingsbehovet for Søndre Land kommune. Rapporten fra Telemarksforsking forelå på våren 2019, og i rapporten foreslås det blant annet å foreta en administrativ omorganisering. Den trådte i kraft fra 1. mars 2020. Forutsetningen var at den skulle følges opp med etablering av fem tverrfaglige nettverk der tidlig innsats, større vektlegging av mestring framfor reparasjon og tverrfaglighet sto sentralt. Leder- og ansattutvikling med ytterligere forsterking av kommunens flerårige satsing på å

bygge innovasjonskapasitet sto også sentralt. Da koronapandemien inntraff, måtte nettverksetableringen og utviklingstiltakene settes på vent. Det innebærer at vi på langt nær har kommet så langt som forutsatt i omlegging i retning av mer vektlegging av forebygging og habilitering/rehabilitering som forutsatt. Det er svært uheldig.

2.3. Årsregnskapet – vesentlige avvik mot budsjett

	Regnskap 2020	Budsjett inkl endr 2020	Avvik i %	Avvik i kroner
BARNEHAGE	64 750 467	68 531 231	-6	-3 780 764
SKOLE	69 072 726	61 997 710	11	7 075 016
MESTRING OG VELFERD	186 542 411	168 123 566	11	18 418 845
LOKALSAMFUNN	37 139 752	38 491 516	-4	-1 351 764
Felles	-829 939	11 340 324	-107	-12 170 263
Stab og støtte	27 766 722	26 757 960	4	1 008 762
Utvikling	8 836 882	10 383 564	-15	-1 546 682
Rådmannsgruppe	7 502 962	5 923 129	27	1 579 833
Politisk ledelse	4 211 125	4 500 000	-6	-288 875
Sum ordinær drift	404 993 108	396 049 000	2,26	8 944 108
Premieavvik	9 160 705	0		9 160 705
Skatter og rammetilskudd	-422 300 896	-414 800 000	2	-7 500 896
Renter og finans	8 147 081	18 751 000	-57	-10 603 919
TOTALT	0	0	0	0

Det er bekymringsfullt at selve driften har et så stort merforbruk. Dette til tross for at driftsrammene ble økt med 16,5 mill. Dette ble gjort for at driftsrammene skulle være mer oppnåelige, og ble finansiert med å bruke 12 mill. fra fond, samt å øke inntektene på skatter, rammetilskudd og finans med 4,5 mill.

Koronapandemien har vært krevende for kommunen i 2020, og dette har belastet regnskapet med 9,5 mill. Brutto kostnader relatert til pandemien var 21,1 mill., og offentlige tilskudd som kompensasjon for ekstra utgifter var 11,6 mill.

Det er i særlig grad kommunalområdene *Mestring og Velferd*, og *Skole* som har store merforbruk i driften. For detaljer henvises det til de respektive kommunalområders forklaringer til sin måloppnåelse.

Premieavviket

Premieavviket er vist som en egen linje i rapporten, da dette er en post som ikke har med den ordinære driften å gjøre. Den er dessuten svært vanskelig å budsjettere. Premieavviket er definert som forskjellen mellom den beregnede pensjonskostnaden og betalt pensjonspremie. For 2020 ble det et negativt netto premieavvik på 9,1 mill.

Skatter og andre statlige overføringer

Skatteinngangen viste en svikt på 4,7 mill i forhold til budsjett, og en nedgang på 2,6 mill i forhold til regnskap 2019. Skattesvikten må relateres til korona-pandemien og dens innvirkning på aktivitetsnivået. De øvrige inntektene i dette området har en økning på 12,2 i forhold til budsjett. I dette beløpet ligger blant annet ekstraordinære tilskudd i forbindelse med korona på 11,6 mill.

Renter og finans

Innen renter og finans er det mange avvik i positiv retning. De viktigste avvikene er:

- Langsiktige plasseringer: 17,8 mill., mot budsjett 8,0 mill.
- Renter på lån: 6,8 mill., mot budsjett 21,3 mill.
- Renteinntekter: 3,9 mill., mot budsjett 1,8 mill.
- Avdrag på lån: 26,8 mill., mot budsjett 28,2 mill.

Den viktigste årsaken til avviket for renteutgifter er at *byggelånsrenter* feilaktig ble budsjettet i drift med 8,1 mill, mens byggelånsrenter er ført i *investeringsregnskapet*. Rentenesatsene holdt seg lavere enn det som var budsjettet. Avdragene er også påvirket av lavere låneopptak enn budsjettet.

Driftsresultat

Som tabellene under viser har kommunen i 2020 et brutto driftsresultat på -3,40 % og -0,84 % i netto driftsresultat, begge målt mot brutto driftsinntekter. Det er anbefalt et nivå på 1,75 % som nedre grense for netto driftsresultat, og resultatet i 2020 er således langt fra tilfredsstillende. Årsaken til de svake driftsresultatene er betydelig merforbruk i driften. Dette er forklart under de respektive driftsområder.

Forskjellene mellom brutto og netto driftsresultat er at brutto driftsresultat viser resultatet for selve driften; d.v.s. før finansinntekter og -utgifter, mens disse er tatt med i netto driftsresultat.

Brutto driftsresultat	-19 146 660	-3,40%
Netto driftsresultat	-4 737 967	-0,84%
Korrigert netto driftsresultat (ekskl netto premieavvik på pensjon og fondsbruk/-avsetninger bundne fond)	1 379 610	0,25%

Investeringsregnskapet

	Regnskap 2020	Budsjett inkl endr 2020	Budsjett oppr 2020
Sum investeringer i anleggsmidler	274 301 344	297 235 062	276 405 000
Andre investeringer	2 039 748	2 968 940	2 400 000
Finansiert av lånemidler	159 852 109	246 015 062	159 946 000
Annen intern og eksternt finansiering	114 781 106	51 620 000	117 959 000
Bruk av lån til videreutlån	11 129 865	10 000 000	10 000 000
Mottatte avdrag på videreutlån	1 929 459	1 000 000	600 000

Som tabellen viser ble de totale investeringene i anleggsmidler ca 23 mill lavere enn *revidert investeringsbudsjett* 2020. Dette skyldes at enkelte investeringsprosjekter ikke ble startet opp eller at framdriften gikk saktere enn forutsatt i 2020. I disse tilfellene blir prosjektene *rebudsjettet* i 2021.

Av store enkeltprosjekter i 2020 kan nevnes:

Barnehage:

- *Bygging ny barnehage i Hov (ferdig)* 45,0 mill.

Mestring og velferd:

- *Hovlitunet (i gang)* 198,4 mill.
- *Bofellesskap Breskebakke (ferdig)* 5,1 mill.

Lokalsamfunn:

- *VAR-investeringer (vann, avløp, renovasjon)* 5,5 mill.
- *Nytt vegkryss Sentrumsvegen/Stasjonsvegen (gjenstår litt)* 5,2 mill.
- *Samleveg til Klinikkområdet* 7,4 mill.
- *Kultursalen – oppgraderinger* 1,9 mill.

For ytterligere detaljer, se *Bevilgningsoversikt, investeringer spesifisert pr. prosjekt* i årsregnskapet.

2.4. Internkontroll, etikk og arbeidsgiverpolitikk

2.4.1 Verdier, etiske retningslinjer og arbeidsgiverpolitikk

Etiske retningslinjer ble vedtatt i 2011 for alle ansatte og folkevalgte i Søndre Land kommune. I 2015 ble det vedtatt arbeidsgiverstrategi for Søndre Land kommune. Dette er et viktig styringsdokument som bygger på kommunens verdiplattform og har overordnede mål og ulike satsningsområder som skal følges. I 2016 ble de etiske retningslinjene og arbeidsgiverstrategien trykt opp i samsvar med ny visuell profil og delt ut til alle folkevalgte, ledere og medarbeidere i organisasjonen. De etiske retningslinjene og arbeidsgiverstrategien har også vært tema på ledersamlinger og på personalmøter i organisasjonen.

I 2018 startet man opp med stolte sammen samlinger hvor man innkalte alle ansatte i organisasjonen med en stillingsstørrelse over 20 %, samt de folkevalgte. Hensikten med samlingene var gjennomgang av etiske retningslinjer, arbeidsgiverstrategi, myndiggjøring av medarbeider og generell informasjon om viktige prosjekter og tiltak kommunen gjennomfører. Samlingene gikk frem til sommeren 2019 og totalt ble det gjennomført ca 25 samlinger. Stolte sammen samlinger har vært ett positivt bidrag for kommunen, og det skal i løpet av høsten 2021 starte opp med Stolte sammen 2.

Det er inngått lederavtaler med alle avdelingsledere hvor etterlevelse av kommunens verdigrunnlag og ledelsesprinsipper er vektlagt. Det er i tillegg fokus på resultatkrav og utviklingsmål, ett av utviklingsmålene for 2021 lederutviklingsprogrammet. Lederavtalen blir revidert og inngått årlig og er en del av medarbeidersamtalene mellom rådmann og kommunalsjefer og mellom kommunalsjefer og avdelingsledere.

Personalpolitiske satsningsområder fremkommer i arbeidsgiverstrategien gjennom seks innsatsområder. Arbeidet med å konkretisere noen av disse satsningsområdene startet opp i 2016. Revidering av lønnspolitiske retningslinjer ble ferdig i 2018 og personalhåndboka ble ferdig revidert i 2019. HMS håndboken ble ferdigrevidert i 2020.

2.4.2 Overordnet intern kontroll og styring

Rådmannen skal ha betryggende internkontroll, jf. kommunelovens kapittel 25. Dette ivaretas blant annet gjennom en tydelig intern organisering med klare ansvarsforhold og roller.

Videre bidrar både politisk og administrativt delegeringsreglement til å tydeliggjøre ansvarsforholdene henholdsvis mellom politikk og administrasjon og internt i administrasjonen. Det administrative delegeringsreglementet ble revidert i 2020. Videre er lederavtalene et sentralt instrument i internkontrollen som regulerer kommunalsjefene og avdelingsledernes ansvar, fullmakter og hvilke mål som skal nås. Lederavtalene revideres årlig. For øvrig er sentrale dokumenter for betryggende interkontroll på plass.

Sentrale styringsdokumenter som kommuneplanens samfunnsdel, handlings- og økonomiplan samt virksomhetsplan tydeliggjør hvilke mål og resultater organisasjonen skal arbeide for å nå. Styringssystemet har målekart på overordnet nivå for organisasjonen, per kommunalområde og per avdeling. Videre nevnes viktige sektorovergrepene retningslinjer som etiske retningslinjer, arbeidsgiverstrategi, personalhåndbok, økonomi- og finansreglement og HMS/IK- håndbok, anskaffelsesreglement og prosjekthåndbok.

Oppfølging av hvorvidt organisasjonen når målene skjer formelt gjennom tertialrapportering og årsmelding. Videre oppfølging og kontroll av måloppnåelse gjennomføres i ledermøter. På bakgrunn av økonomisk status for kommunen har det vært månedlig rapportering av økonomisk status.

Kvalitetssystemet gir god systemunderstøttelse i arbeidet med internkontroll, gjennom å gi en god og enkel dokumentasjon av rutiner, sikre kontinuerlig forbedring, læring og avdekke sviktende kvalitet. Kvalitetssystemet ble oppgradert i 2020, og det arbeides med å få en tydeligere oversikt over innhold. Det ble i 2016 utarbeidet en oppfølgingsrutine som innebar at man i ledermøter og avdelingsmøter gjennomgår registrerte og behandlede avvik/forbedringsforslag innenfor sitt ansvarsområde. Dette for å sikre bedre kontrolloppfølging.

Tilsyn innen fagområder og fra arbeidstilsynet bidrar også positivt til god kvalitetssikring og økt fokus på internkontroll i organisasjonen.

2.5. Likestilling og tiltak for å fremme likestilling og hindre forskjellsbehandling

2.5.1 Kjønnsbalanse

Søndre Land kommune hadde pr 31.12.2020 totalt 662 ansatte, fordelt på 137 menn og 525 kvinner. Det er en klar overvekt av kvinner innen de tradisjonelle kvinneyrker som skole, barnehage, helse og omsorg. Andelen menn er i overvekt innen teknisk drift og deler av bygg og vedlikehold. I rådmannsgruppa er det 20 % kvinneandel og på avdelingsledernivå 52 % kvinneandel.

	2020	2019	2018	2017
Antall besatte årsverk	496	488	497	504
Antall ansatte	666	662	676	717
Antall kvinner	525	525	535	568
Andel kvinner	78,8 %	79,3 %	79,1 %	79,2 %
Antall menn	141	137	141	149
Andel menn	21,2 %	20,7 %	20,9 %	20,8 %

Søndre Land kommune har i sin tilsettingsprosedyre nedfelt at begge kjønn ønskes representert på arbeidsplassene. Tilsettinger skjer etter kvalifikasjonsprinsippet, men det underrepresenterte kjønn foretrekkes når begge kjønn står likt i forhold til kvalifikasjoner. Det ligger en stor utfordring i å rekruttere kvalifiserte menn til helse og omsorgsykker og til arbeid i skole og barnehager. Det er selvsagt ønskelig å rekruttere tilsvarende med kvinner til de mer tekniske mannsdominerte yrkene.

2.5.2 Likelønn

Gjennomsnittslønn:

Kategori	Kvinner 2020	Menn 2020	Kvinner 2019	Menn 2019	Kvinner 2018	Menn 2018
Assistenter	372 385	379 933	373 343	379 965	360 620	364 207
Fagarbeider og hjelpepleier	420 988	420 302	421 112	419 708	400 117	402 813
Høgskolegrupper (ekskl kap.5)	532 939	538 442	515 132	534 339	495 946	510 640
Avd.ledere (9451)	654 769	692 857	660 444	694 368	636 727	661 391

Lønnsnivået mellom menn og kvinner innen assistenter er tilnærmet lik. Det samme er tilfellet for fagarbeidere/hjelpepleiere. For høgskolegruppen har det vært noe større forskjeller, men forskjellene har blitt redusert i 2020. I forhold til avdelingsledergruppen har det gjennom flere år vært en forskjell i lønnsnivået.

Målsettingen er at forskjellene blir utlignet innen samme type oppgaver.

2.5.3 Stillingsstørrelser

Søndre Land kommune arbeider kontinuerlig med å tilrettelegge for utvidelse til større stillingsstørrelse og med fast tilsetting av vikarer, men det er fortsatt mange ansatte som går i deltidsstillinger av forskjellige årsaker.

	2020	2019	2018	2017
Antall besatte deltidsstillinger (både faste og midlertidig ansatte)	367	346	372	420
Antall kvinner i deltidsstillinger	308	298	316	357
Andel kvinner	83,9 %	86,1 %	84,95 %	85,7 %
Antall menn i deltidsstillinger*	59	48	56	63
Andel menn	16,1 %	13,9 %	15,5 %	14,3 %

*14 brannkonstabler er medregnet.

Tabellen viser at andelen i deltidsstillinger har blitt redusert det siste året, men fikk en økning i 2020.

2.6. Politisk organisering

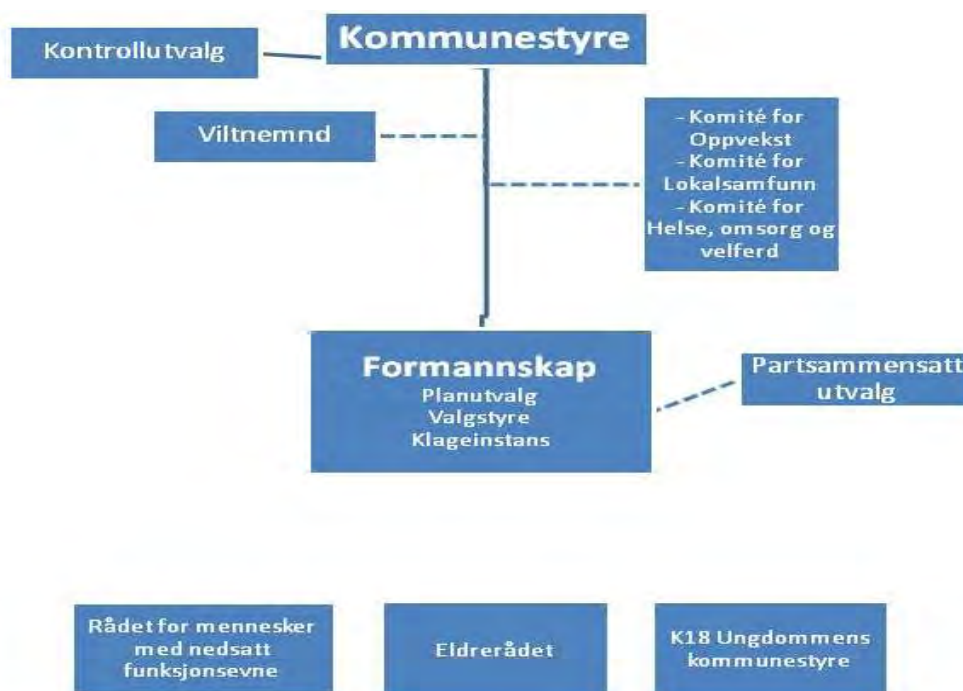
Etter kommunestyrevalget høsten 2020 er det følgende sammensetting i kommunestyret og formannskapet (tallene i parentes viser sammensettingen i forrige periode):

	Kommunestyret	Formannskapet
Arbeiderpartiet	9 (10)	3 (3)
Søndre Land Bygdeliste	5 (4)	1 (1)
Høyre	4 (3)	1 (1)
Senterpartiet	4 (3)	1 (1)
Venstre	1 (2)	0 (1)
Sosialistisk Venstreparti	1 (1)	1 (0)
Fremskrittspartiet	0 (1)	0 (0)
Miljøpartiet De Grønne	0 (1)	0 (0)
Rødt	1 (0)	0 (-)
Sum representanter	25 (25)	7 (7)
Herav kvinner	9 (7)	2 (2)

I det konstituerende kommunestyremøtet 14.10.2019 ble det foretatt valg av formannskap og ordfører, samt valg av øvrige folkevalgte organer i henhold til bestemmelsene i den nye kommuneloven som trådte i kraft fra og med konstitueringsmøtet. Foruten kommunestyret og formannskapet, består den politiske organiseringen av en komitemodell etter den nye kommunelovens § 5-9 hvor det er opprettet tre komiteer som utgår av kommunestyret. Etter den nye kommunelovens bestemmelser også både rådene, viltneimnda og partissammensatt utvalg definert som folkevalgte organer.

Nedenfor er det en illustrasjon som viser politisk organisering. I tillegg er det flere andre råd og utvalg som ikke er definert som folkevalgte organer som for eksempel arbeidsmiljøutvalget, trafikksikkerhetsutvalget, folkehelsekomiteen og samarbeidsutvalgene i skoler og barnehager.

3. Oppfølging av kommuneplanens handlingsdel

3.1. Oppfølging av innsatsområdene

Slik vil vi ha det		Delmål	Resultat 2020
SAMFUNN	1) Søndre Land skal være attraktiv for unge familier i etableringsfasen.	Antall nyfødte per år > 50 og nettoflytting > 0.	Antall nyfødte 27 Netto innflytting - 3
	2) Folkehelsen skal bedres.	Tilrettelegge for de gode valg og livsmestring.	Folkehelseoversikten for 2020 gir i liten grad indikasjon om vesentlig endringer i positiv retning på de indikatorene kommunen har oppmerksomhet på
	3) Kommunen skal ha et sterkere næringsliv.	Gi næringslivet et konkurransefortrinn.	I privat sektor var det en økning på 16 arbeidsplasser fra 2017 – 2019. I offentlig sektor var det i samme periode en nedgang på 3 arbeidsplasser.
BRUKERE	4) Brukerne av kommunens tjenester skal være godt fornøyd.	Brukertilfredshet > 5 på en skala fra 1-6, innen barnehage, teknisk, kultur og helse, omsorg og velferd.	Siste Innbyggerundersøkelse er fra 2017. Brukere av kommunens tjenester er mer fornøyd i 2017, enn i 2014, med 7 av 10 tjenester. Spesielt god utvikling har fritidstilbud til ungdom og servicetorget.
	5) Elevene skal ha et godt læringsresultat og en god skolehverdag.	Minst like gode resultater som landsgjennomsnittet i lesing, regning og engelsk på 5. trinn, grunnskolepoeng og elevtilfredshet 7 trinn.	Nasjonale prøver, 5 trinn: Landet: 50. Søndre Land: Lesing 49, regning 49, engelsk 47 Grunnskolepoeng: Landet 42. Søndre Land 42,4 Elevtilfredshet, trivsel, 7 trinn: Landet 4,3. Søndre Land 4,0
	6) Større andel av befolkningen med høyere utdanning.	Kommunen skal minst være på nivå med fylket når det gjelder andel med universitets- eller høy-skoleutdanning innen 2026.	Søndre Land kommune ligger fortsatt betydelig under fylkesnivå. Differansen har vært konstant de senere årene
ANSATTE	7) I Søndre Land utvikler vi hverandre til gode og kvalitetsbevisste medarbeidere.	Medarbeidertilfredshet > 4,2* (på en skala fra 1-5) og jobbnærvær > 92,5.	Medarbeidertilfredshet: Ikke gjennomført siden 2017, skal gjennomføres en ny i 2021 SLK 2017 = 4,2 Landet 2017 = 4,2 Jobbnærvær: 90,6

Slik vil vi ha det		Delmål	Resultat 2020
ØKONOMI	8) Kommunen skal forvalte sine ressurser på en god måte.	Netto driftsresultat på minimum 2,0 %.	Resultat på -0,84 % i 2020.
		Pensjonsfondet skal være på 30 mill. innen 2030.	Ingen avsetning til fondet i 2020. Saldo pr 31.12.2020 er på 16,5 mill.
		Bufferkapitalen skal helst utgjøre minimum den risikoberegning (stresstest) som foreligger ved utgangen av hvert år.	Bufferfondet er ca 8,7 mill for lavt i fht stresstesten pr. 31.12.20.
		Avsette 5 mill årlig til inflasjonsfondet.	Det er ikke avsatt noe til dette fondet i 2020, men derimot vedtatt å bruke 4,5 mill av fondet til driftsformål.
		De øvrige disposisjonsfondene skal minimum utgjøre 0,5 % av brutto driftsinntekt.	Beholdningen på disse disposisjonsfondene er på 2,97% i 2020.
		Netto lånegjeld skal ikke overstige 120 % av brutto driftsinntekter.	Netto lånegjeld er på 127,5 % i 2020.
		Investeringene bør ikke overstige 11 % av driftsutgiftene	I 2020 utgjorde investeringene vel 47%.
		Driftsutgiftene bør ikke overstige 91% av driftsinntektene inkl finansinntekter	Driftsutgiftene utgjorde 97,3% av driftsinntektene i 2020.

3.1.1. Samfunn

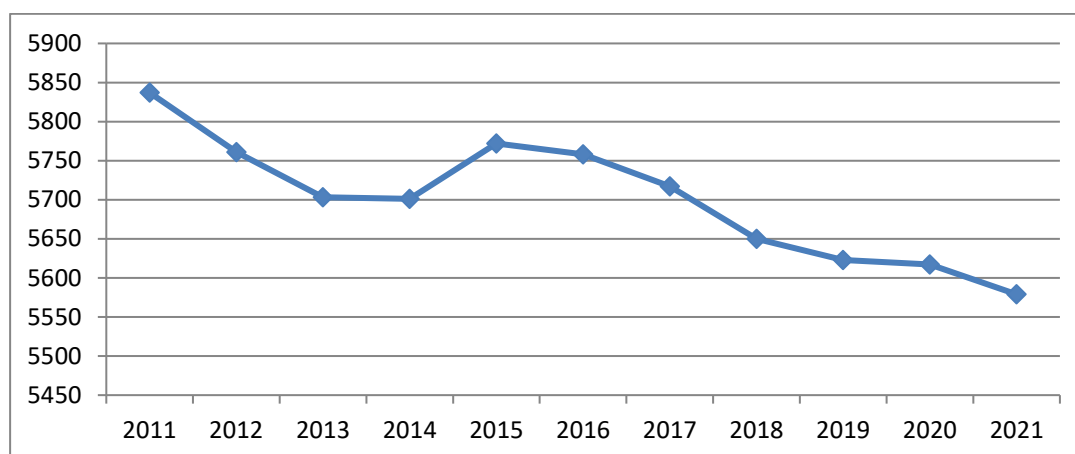
I 2020 ble følgende planer vedtatt:

- Reguleringsplan Stende hyttefelt Trevatn
- Plan for bosetting og integrering av flyktninger i Søndre Land kommune 2021-2025

Demografi, arbeidsmarked, næringsliv:

Befolkningsutvikling

Tabellen nedenfor viser utviklingen i folketallet i Søndre Land fra 2011 til og med 2021.

Tabell: Folketallet per 01.01 Kilde SSB

Befolkningsutviklingen har vist en nedadgående tendens de siste 10 årene.

Spesifisert befolkningsutvikling 2015 - 2020

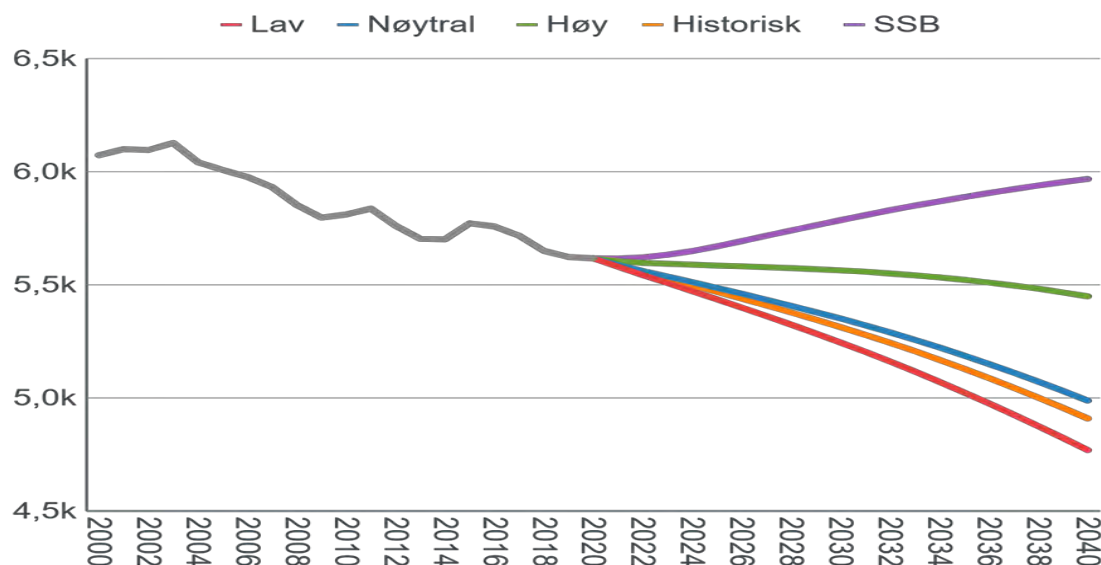
	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Folketallet pr 31.12.	5579	5617	5623	5650	5717	5 758
Fødte	27	57	47	51	46	55
Døde	62	56	64	60	64	76
Fødselsoverskudd	-35	1	-17	-9	-18	-21
Innflyttinger	297	279	283	304	360	420
Utflyttinger	300	286	293	362	383	412
Nettoinnflytting	-3	-7	-10	-58	-23	8
Folketilvekst i løpet av året	-38	-6	-27	-67	-41	-14

Tabell: Spesifisert utvikling i folketallet i Søndre Land kommune. Kilde SSB

Fremskrevet befolkningsutvikling

I figuren under vises ulike scenarier for befolkningsutviklingen i Søndre Land fram mot 2040 avhengig av attraktiviteten. Scenariene er basert på SSBs hovedalternativ.

I 2040 vil antall innbyggere ifølge scenariene være:

Med SSBs framskriving: 5 968 innbyggere

Videreføring av historisk befolkningsutvikling: 4 956 innbyggere

Høy attraktivitet: 5 449 innbyggere

Lav attraktivitet: 4 769 innbyggere

Fremskrevet befolkningsutvikling viser en betydelig negativ utvikling med unntak av SSBs framskriving. Dette alternativet virker å være lite sannsynlig. I tillegg viser fremskrevet aldersfordeling en nedgang i andel unge og de i yrkesaktiv alder, samtidig viser framskrivingen en kraftig økning i andel eldre.

Sysselsetting, næringsliv og arbeidsliv

Sysselsetting og arbeidsliv i prosent

	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Søndre Land	60,3	61,5	61,8	60,6	59,6	60,0	60,0
Gjøvik	63,6	64,3	64,5	63,6	63,8	64,4	66,0
Østre Toten	65,6	65,4	65,8	65,4	65,2	64,9	66,2
Vestre Toten	64,0	65,1	65,2	64,4	63,8	64,7	65,6
Nordre Land	64,5	64,9	64,7	63,4	63,6	64,3	64,3
Innlandet	64,6	66,4	66,7	65,7	65,4	66	67,4
Landet	66,4	67,1	66,8	66,0	65,6	66,1	68,5

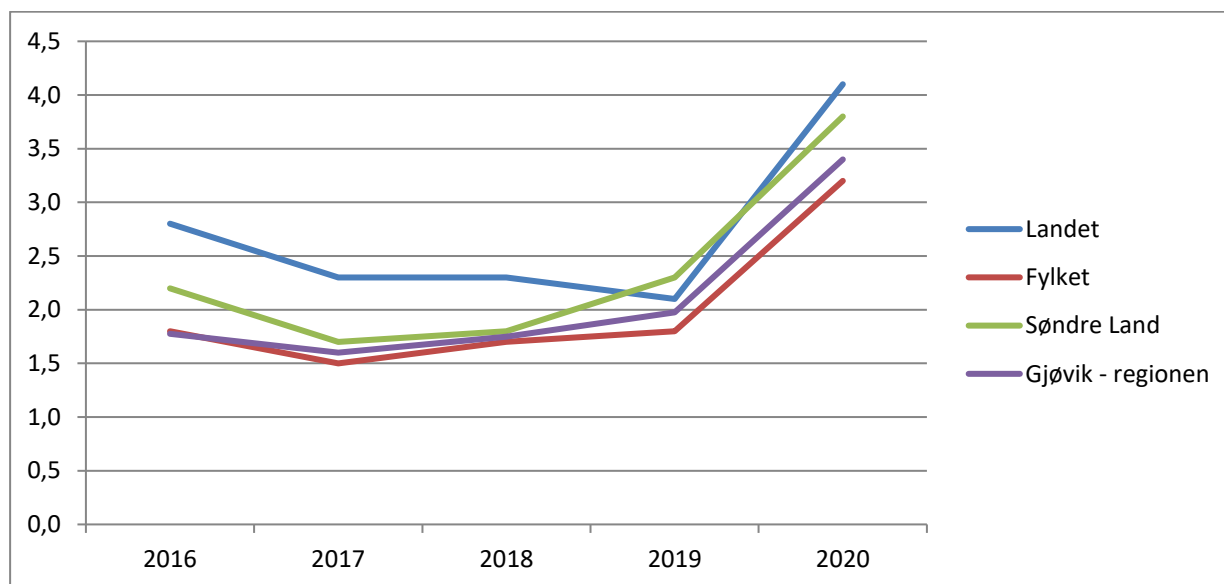
Tabell 06445: Andel sysselsatte i befolkningen pr. 4. kvartal foregående år 15-74 år (prosent)

Søndre Land kommune har den laveste andelen sysselsatte i prosent av befolkningen sammenliknet med kommuner i Gjøvikregionen, Innlandet og landet som helhet. Årsaken er at Søndre Land har flere med uførepensjon, nedsatt arbeidsevne og personer som går på arbeidsavklaringspenger

Arbeidsledighet og næringsliv i prosent

Følgende tabell viser utviklingen i arbeidsledighet i landet som helhet, fylket, Søndre Land og gjennomsnittet for de øvrige kommunene i Gjøvik – regionen.

Tabell: Registrerte arbeidsledige i november måned 2015 - 2019. Kilde SSB, tabell 10953.

Ikke uventet har det vært en kraftig økning i arbeidsledigheten fra 2019 til 2020.

Natur, klima og energi

Klima- og energiutfordringer er i økende grad med på å sette rammebetingelser og forme politikken både nasjonalt og lokalt. Gjennom «det grønne skiftet» blir det stilt nye krav og forventninger til politikk, planlegging, utbygging og drift som bidrar til en mer bærekraftig samfunnsutvikling.

Økt sårbarhet pga. klimaendringer, teknologiavhengighet, økt mobilitet og hyppigere hendelser med uforutsigbare menneskelige handlinger gjør det nødvendig å ha økt fokus på samfunnssikkerhet og beredskap.

Søndre Land kommunes klima- og energiplan ble vedtatt i mars 2019. Denne danner grunnlaget for kommunens deltakelse i «det grønne skiftet». Planen har hatt fokus på hvordan Søndre Land kan bidra med reduksjon av klimagasser, hvordan kommunen kan ruste seg for et endret klima er mindre berørt. Klima- og energiplanen har en handlingsdel for ulike tiltak. Ikke alle tiltak som var planlagt startet med i 2019 er kommet i gang.

Folkehelse

Et økende antall unge står utenfor samfunnets sosiale og profesjonelle arenaer. Dette skaper samfunnsøkonomiske utfordringer og er ikke sosialt bærekraftig. Tall fra NAV viser at antall unge uføre (18-29 år) ble nær doblet fra 2013 til 2018, og at psykiske lidelser er den fremste årsaken til uførhet blant unge. Eksklusjonen kan skyldes individuelle og familiære rammer, men også komme som et resultat av strukturelle barrierer i den enkelte kommune eller i samfunnet som helhet. Prisen for utenforskap er høy både for den som rammes og for samfunnet.

Søndre Land er en av de kommunene i landet der forekomsten av utenforskap er størst. Derfor etablerte kommunen i 2017 prosjektet *Folkehelse Søndre Land 2025*. I dette prosjektet har man tatt tak i noen av kommunens grunnleggende samfunnsutfordringer, ikke minst den høye andelen unge som har livsoppholdsytelser fra NAV som primær inntektskilde, og de som står i fare for å falle utenfor. I 2018 ble det etablert flere tiltak for å redusere utenforskap og skape bedre livskvalitet for de det gjelder.

Videre følger en oversikt over tiltakene som springer ut av Folkehelse 2025:

- Drift i rådhuskantina – arbeidsplasser for unge med behov for tilrettelagt arbeid
- FROG livsmestringskurs for unge voksne – på Sølve og med Sølves FROG-trenere (i samarbeid med den sosiale entreprenør Lyk-z & døtre)
- Drive for Life – tilpasset fritidstilbud for ungdom (samarbeid med den sosiale entreprenøren Drive For Life)
- Kurset «Å leve med diabetes» - skal gi grunnleggende kunnskap og forståelse av diabetessykdommen, trygghet og gode råd (i samarbeid med Land diabetesforening)
- Samlokalisering og koordinering av kommunens dagtilbud – i nye lokaler på Sølve
- NED-prosjektet for å redusere sykefravær (i samarbeid med NAV)
- COS Trygghetssirkelen, kompetanseheving for barnehage- og skoleansatte (et universelt og primærforebyggende tiltak i samarbeid med Tilknytningspsykologene)
- FLYT – et livsmestringsprogram for 10. klassinger med målsetting om å forhindre frafall i videregående opplæring (i samarbeid med Kronprinsparets Fond)
- VILMER – kobler de som vil oppleve med de som vil bidra med positiv aktivitet (sosial entreprenør som tilbyr løsninger på kvalitetsreformen "Leve hele livet", som skal være med på å skape et mer aldersvennlig Norge gjennom nært samarbeid med frivilligheten, kommunen og lokalsamfunnet)

Flere av disse tiltakene har vist at det nytter å arbeide systematisk, og sammen med andre. Gjennom samarbeid med den sosiale entreprenøren Lyk-z og døtre har flere unge innbyggere i kommunen kommet tilbake i aktive og virksomme liv. Rådhuskantina vår har skapt meningsfulle arbeidsplasser for unge med behov for tilrettelagt arbeid. Drive for Life og Flyt-programmet til Kronprinsparets fond gir mange av ungdommene våre livsmestringsverktøy og veikart for framtida. Tilknytningspsykologenes bidrag til Circle of Security (COS) kompetanseheving for våre barnehage- og skoleansatte har gitt økt relasjonskompetanse og en grunnmur for forebyggende arbeid og tidlig innsats mot barn og unge.

Folkehelsearbeidet kommunen er omfattende og strekker seg også utover rammene for prosjekt Folkehelse 2025. Forebygging og helsefremmende arbeid foregår innen ordinær drift i de fleste av kommunens sektorer – både universelle tiltak og tiltak mot risikoutsatte grupper. Alle tiltakene kan ikke nevnes, men eksempler på andre etablerte praksiser er:

- FYSAK som forebyggende og inkluderende tiltak ved SLUS
- Drøftingsteam - et forebyggende tiltak for barn i barnehage og grunnskole. Teamene skal avklare bekymring og uro i meldt sak, og gjennom strukturert tverrfaglig samarbeid sikre at barn og unge i Søndre Land kommune får rett hjelp til rett tid.
- SLT (samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak) som en modell for å samordne og videreutvikle tverrsektorielt arbeid mot rus, kriminalitet, utenforskap. Hovedmålsettingen for SLT er å bidra til en forpliktende og god samordning av tiltak som virker kriminalitets- og rusforebyggende, og som reduserer utvikling av psykiske problemer og atferdsproblemer hos barn og unge.
- COS-P foreldrekurs – en modell for å fremme tilknytningen mellom foreldre og barn, og gi foreldre en mulighet til å forstå barnas behov bedre

Koronapandemien har ført til at enda flere unge står utenfor utdanning og jobb. Det er bekymringsfullt. Som følge av arbeidet i Folkehelse Søndre Land 2025, står Søndre Land kommune bedre rustet til å ta tak i dette enn tilfellet er for de fleste andre kommuner. Det er blant annet synliggjort gjennom tiltaket PIT STOP Kråkvika i regi av Sølve AS. Tiltaket igangsettes våren 2021.

3.1.2 Brukere

Brukertilfredshet

Nedenfor gjengis resultatene fra Innbyggerundersøkelsen som ble gjennomført i perioden januar/februar 2017 og omfattet 1000 tilfeldig utvalgte innbyggere over 18 år. Svarprosent var på 28 %.

Undersøkelsen har en feilmargin på +/- 0,3. (1000 personer i populasjonen, 282 svar, svarskala fra 1-6 og 95 % konfidensnivå). Det betyr at hvis gjennomsnittet av svarene for et spørsmål i undersøkelsen er 4,5, så kan man med 95 % sannsynlighet si at gjennomsnittet av svarene fra alle innbyggere på samme spørsmål vil ligge i området 4,2-4,8.

Som sammenligningsgrunnlag brukes resultatene fra undersøkelsen i 2014 og de kommunene i landet som har gjennomført den samme undersøkelsen i 2017.

Sammendrag:

Søndre Land kommer litt dårligere ut enn landet på gjennomsnittlig fornøydhet, men det er en klar fremgang siden 2014. Oppfatningen av kommunens omdømme er noe dårligere enn opplevd tilfredshet, men omdømmegapet er betydelig mindre enn i 2014. Innbyggerne er mindre fornøyd enn landssnittet med 12 av 19 temaer, men avvikene er små og den positive utviklingen siden 2014 er betydelig. I 2014 var avviket fra landsgjennomsnittet negativt for alle de 19 temaene. Kun temaet «Miljø i kommunen» kommer dårligere ut i 2017 enn i 2014, de andre 18 temaene har positiv utvikling.

Størst fremgang siden 2014 er det innen temaene:

- Næring og arbeid (0,7)
- Transport og tilgjengelighet (0,7)
- Tjenester – inntrykk (ikke bruker siste 12 måneder) (0,6)

- Møte med din kommune (0,6)
- Klima og energi (0,5)
- Utbygging og utvikling (0,5)
- Bomiljø og senterfunksjoner (0,4)
- Kultur og idrett (0,4)
- Tillit (0,4)

De tema Søndre Land scorer dårligst på i forholdet til landet er:

- Næring og arbeid (-0,4)
- Servicetilbud (-0,4)
- Helhetsvurdering/omdømme (-0,4)

Brukere av kommunens tjenester er mer fornøyd i 2017, enn i 2014, med 7 av 10 tjenester. Spesielt god utvikling har fritidstilbud til ungdom og servicetorget. Barnehagetjenesten, hjemmehjelpstjenesten og hjemmesykepleien får samme score i 2017 som i 2014.

Læringsresultater

For nasjonale prøver er landsgjennomsnittet 50. Resultatet i Søndre Land på 5. trinn lå i forrige skoleår noe under gjennomsnittet; lesing (49), regning (49) og engelsk (47). På 8. trinn ligger resultatet på gjennomsnittet i engelsk, og noe over på lesing (51) og regning (52).

Avgangskullet våren 2020 ved Søndre Land ungdomsskole hadde i gjennomsnitt 42,4 grunnskolepoeng (gjennomsnitt av standpunkt og eksamenskarakterer multiplisert med 10). Landsgjennomsnittet lå på 42 grunnskolepoeng.

I elevundersøkelsen var elevtilfredsheten for 7. trinn i Søndre Land 4,0, mens landsnittet er 4,3 (på en skala fra 1-6).

3.1.3 Ansatte

Medarbeidertilfredshet

Nedenfor gjengis resultatene fra medarbeiderundersøkelsen som ble gjennomført i 2017. Det vil bli gjennomført en ny medarbeiderundersøkelse i 2021.

730 medarbeidere fikk undersøkelsen og svarprosenten var på 70 %, til sammenligning hadde undersøkelsen i 2015 en svarprosent på 57 %.

Oversikten viser resultatet per faktor for landet, kommunen samlet, per kommunalområde og en beskrivelse av hva faktoren måler. Skalaen i undersøkelsen er fra 1 til 5. Generelt viser undersøkelsen at vi har et resultat i samsvar med snittet i landet og det er ingen betydelige forskjeller på de enkelte faktorene sammenlignet med snittet i landet. Det er enkelte variasjoner mellom kommunalområdene, men heller ikke her vesentlige forskjeller.

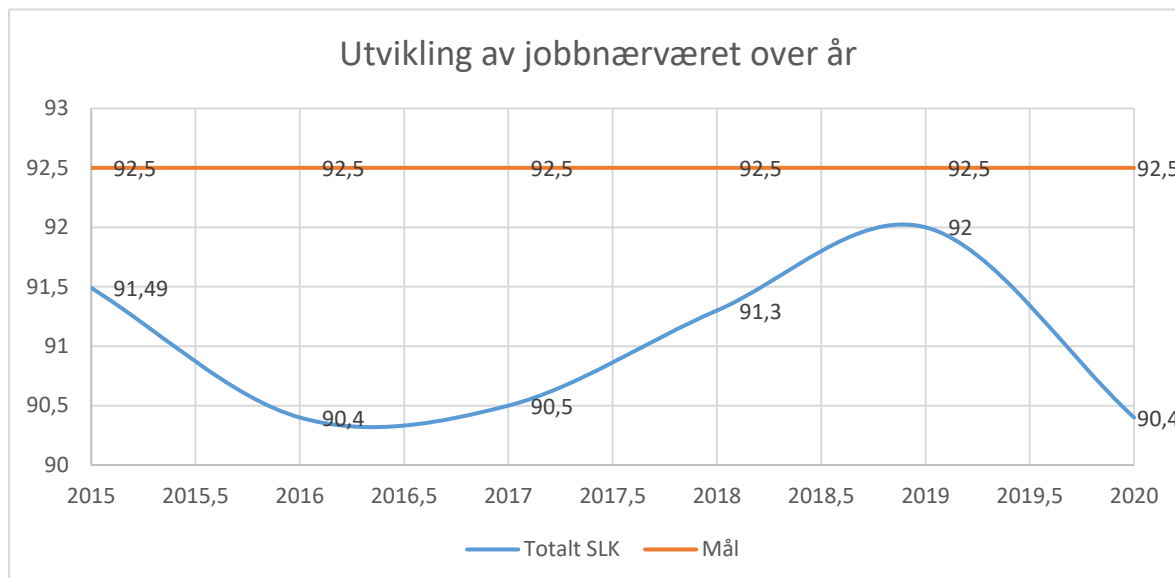

Faktornavn	Landet	Søndre Land	HOV	Oppvekst	Lok-stab	Beskrivelse
<i>Indre motivasjon</i>	4,3	4,2	4,1	4,4	4,3	Motivasjonen for oppgavene i seg selv, det vil si om oppgavene oppleves som en drivkraft og som spennende og stimulerende.
<i>Mestrings-tro</i>	4,3	4,3	4,3	4,3	4,4	Mestringstroen gjenspeiler hver enkelt medarbeiders tiltro til egen kompetanse og mulighet til å mestre utfordringer i jobbsammenheng.
<i>Autonomi</i>	4,3	4,3	4,1	4,4	4,5	Medarbeidernes opplevelse av å ha mulighet til å jobbe selvstendig og gjøre egne vurderinger i jobben sin, basert på egen kompetanse, og innen en definert jobbrolle.
<i>Bruk av kompetanse</i>	4,3	4,2	4,1	4,3	4,3	Medarbeidernes opplevelse av å få brukt egen jobbrelevante kompetanse på en god måte i sin nåværende jobb.
<i>Mestrings-orientert ledelse</i>	4,0	3,9	3,7	4,1	4,1	Ledelse som vektlegger at den enkelte medarbeider skal få utvikle seg og bli best mulig ut fra sine egne forutsetninger, slik at medarbeideren opplever mestring og yter sitt beste.
<i>Rolleklarhet</i>	4,2	4,3	4,3	4,2	4,5	Høy rolleklarhet innebærer at forventningene til den jobben medarbeideren skal gjøre er tydelig definert og kommunisert.
<i>Relevant kompetanse utvikling</i>	3,8	3,6	3,6	3,5	3,8	Relevant kompetanseutvikling er avgjørende for at medarbeiderne til enhver tid er best mulig rustet til å utføre sine oppgaver med høy kvalitet, og er avgjørende for kvaliteten på de tjenestene som leveres, uansett hvilken type tjeneste vi snakker om.
<i>Fleksibilitetsvilje</i>	4,5	4,5	4,5	4,4	4,4	Medarbeiderens villighet til å være fleksibel på jobb og tilpasse sin måte å jobbe på til nye behov og krav.
<i>Mestrings-klima</i>	4,1	4,1	4,0	4,2	4,1	I et mestringsklima motiveres medarbeiderne av å lære, utvikle seg og gjøre hverandre gode, fremfor å rivalisere om å bli best.
<i>Prososial motivasjon</i>	4,7	4,7	4,7	4,7	4,6	Motivasjon for å gjøre noe nyttig og verdifullt for andre, også kalt prososial motivasjon, er en viktig drivkraft for mange og har en rekke godt dokumenterte, positive effekter.

Jobbnærvær

Utviklingen av jobbnærværet

	2010	2019	2018	2017	2016	2015
Totalt SLK	90,4 %	92 %	91,3 %	90,5 %	90,4	91,49
Herunder egenmeldt fravær	0,9%	0,9 %	0,9 %	1,1 %	1,00 %	1,13

Det totale jobbnærværet i Søndre Land kommune ble på 90,4 %. Det er jobbet systematisk med sykefraværet i noen år, og har sett en forbedring i forhold til sykefraværet. I 2020 er det dessverre høyere enn de siste to årene. Det har vært ett spesielt år med koronapandemien, som trolig har ført til høyere fravær innenfor skole, barnehage og mestring og velferd. Det har vært krevende oppgaver.

4. Kommunalområde barnehage

4.1 Måloppnåelse overordnet

Nøkkeltall		2020	2019	2018
Antall årsverk pr 31.12.		67,8	71,0	71,6
	Mål	Resultat		
Resultatindikatorer	2020	2020	2019	2018
Brukertilfredshet	5	4,6	-	-
Medarbeidertilfredshet	-	-	-	-
Nærvær (i %)	95	90,5	91,3*	92,1*
Økonomisk resultat (i %)	100	94		

*kommunalområdet Oppvekst

Brukertilfredshet:

Barnehagene i Søndre Land deltok i den nasjonale foreldreundersøkelsen i regi av Utdanningsdirektoratet høsten 2020. Svarprosenten var i snitt på 50,2. Av de som svarte viste undersøkelsen at foreldrene/de foresatte i stor grad er fornøyd med barnehage tilbudet med 4,6 i total tilfredshet av 5 mulige.

Hovedfunnene viser at det er høyest skår på spørsmålene knyttet til barnets trygghet og trivsel i barnehagen og noe lavere tilfredshet med barnehagenes utemiljø, mattilbud og informasjonsflyten til foreldre/foresatte.

Resultatene fra undersøkelsen er et viktig bidrag inn i barnehagenes kompetanse – og kvalitetsutvikling. Funnene i foreldreundersøkelsen er tema i barnehagenes foreldreråd og samarbeidsutvalg. Vår målsetting er å delta årlig i Udir sin foreldreundersøkelse.

Nærvær:

I 2020 er nærværet lavere enn målet. Nærværet varierer veldig mellom avdelingene, fra 96,2 % til 87,9%. Grunnet koronasituasjonen ble det innført en høyere terskel for å gå på jobb ved forkjølelse. Dette har gitt en økning i fraværet, men har vært nødvendig for å forebygge en evt. smitte. Ny administrativ omorganisering i 2020 påvirker sammenligningsgrunnlaget med tidligere år.

Økonomisk resultat:

	Regnskap 2020	Budsjett (endelig) 2020	Avvik i %	Avvik i kroner
SUM BARNEHAGE	64 750 466,62	68 531 231	-6	-3 780 764

Regnskap spesifisert pr avdeling:	Regnskap 2020
Vestsida barnehage	1 913 919
Hov barnehage (gml)	3 575 262
Grettegutua barnehage	9 955 290
Svingen barnehage	9 475 361
Trevatn barnehage	1 997 384
Fluberg barnehage	2 061 779
Nye Hov barnehage	4 621 454
Barnevern og tilsynsførerordning	20 388 152
Felles (spes.ped.tj, private barnehager, mm)	7 096 969
Helsesykepleiertjeneste	3 664 898

Kommunalområdet fikk styrket sine driftsrammer med 4 650 000 i 2020 med mål om å drifte alle avdelinger inklusivt det spesialpedagogiske innenfor en stram og realistisk ramme. Oppstart av nye Hov barnehage fra august 2020 muliggjorde ønsket driftsform i alle kommunens barnehager. De midlertidige utvidelsene i Svingen, Grettegutua og Fluberg ble avvirket. Ordinær drift der bemannings- og pedagognorm er tilpasset barnegruppenes størrelse har gitt forutsigbar og kostnadseffektiv drift av barnehagene våre. Barnetallet i sin helhet og antall barn med behov for spesialpedagogisk hjelp har vært stabilt i 2020 og gitt gode forutsetninger for stram økonomistyring. Utgiftene til barnevernet ble lavere enn forventet i 2020. Innenfor helsesykepleiertjenesten har lønnsutgiftene var noe lavere i 2020 grunnet utfordringer med vikarinneleie ved fravær. Utgiftene til spesialpedagogisk tilbud i barnehagene har vært noe lavere i 2020 enn i 2019.

Status satsningsområder:

Med bakgrunn i kommuneplanens samfunnsdel, skal kommunalområdet barnehage følge opp målet med en kommune som er attraktiv for unge familier i etableringsfasen. Kommunalområdet skal gi tjenester av høy kvalitet i barnehage og helsestasjon slik at det oppnås et godt læringsresultat i en trygg og god skolehverdag. Samlet sett skal kommunalområdet bidra til en bedre folkehelse i kommunen.

Forebygging og tidlig innsats skal være førende for alt arbeid, og samarbeid på tvers av fag- og kommunalområder skal vektlegges.

Regional kompetansesatsing for barnehagene

Utviklingsarbeidet i barnehagene i Søndre Land skjer med utgangspunkt i Utdanningsdirektoratets kompetansestrategi 2018-22. På bakgrunn av de sentrale føringene, har kommunene i Gjøvik-regionen jobbet fram en regional kompetansesatsing for private og kommunale barnehager i samarbeid med Høgskolen i Innlandet. Hovedtemaet for denne regionale satsningen er barnehagebaserte tiltak som skal utvikle barnehagene som lærende organisasjoner. Koronasituasjoner har satt begrensninger for gjennomføringen av felles kompetansedager. Høgskolen i Innlandet har produsert forelesninger til bruk i den enkelte barnehage samt kompetansedager for styrere med digital gjennomføring.

Strukturert begrepslæring i barnehagene

Satsningsområdet for alle 5- åringer i kommunen med strukturert begrepslæring har blitt gjennomført som planlagt.

COS – Circle of Security/Trygghetssirkelen

Kommunalområdet har videreført kompetanseutviklingen for ansatte i barnehage, skole/ SFO, spesialpedagogiske tjenester og helsestasjonen i Circle of Security /Trygghetssirkelen. Aktivitetsnivået innenfor dette satsningsområdet har vært noe redusert i 2020 grunnet koronasituasjonen. Felles kompetansedager for skole- og barnehageansatte er ikke gjennomført. Koronasituasjonen har også gitt begrensninger i forhold til gjennomføringen av COS P –kurs for foreldre. Det er kun gjennomført to kurs med få deltakere, henholdsvis vår og høst 2020. Helsestasjonen og spesialpedagogiske tjenester har en sentral plass i utviklingsarbeidet «COS barnehage», og vi har hatt ansatte på videreutdanning innenfor dette området.

Læringsmiljøprosjektet

Utdanningsdirektoratet i samarbeid med statsforvalteren gjennomfører prosjekter i den enkelte kommune der målsettingen er å sikre gode og trygge barnehage- og skolemiljø uten mobbing og andre krenkelser. Vi er deltakere i pulje 5 og startet opp våren 2020. Prosjektet innebærer bl.a. støtte fra eksterne veiledere og nasjonale samlinger. For barnehageområdet sin del, er Grettegutua og Svingen plukket ut som direkte deltakere sammen med de 3 skolene. Både de kommunale og private barnehagene, samt PPT, inkluderes i utviklingsarbeidet. Læringsmiljøprosjektet og COS sees i sammenheng.

Koronasituasjonen har ført til at alle fagsamlinger og veiledningsmøter blir gjennomført digitalt. Barnehagehverdagen har vært krevende å organisere til enhver tids gjeldende smittevernregler. Det har vært utfordrende å gjennomføre utviklingsarbeid i perioder. Til tross for dette opplever barnehagene at Læringsmiljøprosjektet (LMP) er en viktig faktor i arbeidet med å heve barnehagekvaliteten. Utarbeiding av en felles plan for et «trygt og godt barnehagemiljø for alle barn i Søndre Land» er en prioritert oppgave framover. Barnas og foreldrenes medvirkning er sentralt i dette arbeidet.

Nettverk for tidlig innsats og forebygging

Nettverket skal sikre et mer strukturert og systematisk tverrfaglig arbeid. Barnehage, skole, psykisk helse, fysio/ergo, helsestasjonen, PPT, spesialpedagogiske tjenester, flyktingetjenesten, NAV, SØLVE og barnevernet er alle representert i nettverket.

Nettverket har jobbet frem et lavterskeltilbud for ansatte samt barn, ungdom og deres familier kalt «Drøftingsteam». Teamet skal avklare bekymring og uro i meldt sak, og iverksette tiltak i samarbeid med barn og foreldre.

Arbeidsprosesser/organisering

Organisering av kommunalområdet og etablering av nettverk på tvers av fagområder har som mål å kunne styrke den tidlige innsatsen ovenfor barn og unge. Avdelingslederne fra skole, barnehage, helsestasjonen og barnevernet har felles arenaer eksempelvis ledermøter, nettverksarbeidet og drøftingsteam. Det er også planlagt nye samarbeidsarenaer for helsestasjonen og barnehagene. Koronapandemien har derimot bremsert dette noe da ansatte i helsesykepleiertjenesten har hatt og har en sentral rolle i smittesporingsarbeidet samt vaksineringsen.

Planleggingen og ferdigstilling av nye Hov barnehage har vært en sentral oppgave for kommunalområdet i 2020. Takket være god prosjektledelse, snøfattig vinter og tilnærmet fravær av koronasmitte blant de involverte ble barnehagen ferdigstilt til barnehagestart august 2020. Nyetableringer/omorganiseringer er avhengig av gode prosesser som involverer både ansatte og foreldre. Det har vært krevende å få gjennomført de viktige arenaene for samarbeid og felles utvikling i barnehagene dette året. Manglende mulighet til fleksible løsninger for organisering av ansatte og barnegrupper har vært et generelt hinder for barnehagenes utviklingsarbeid.

Digitalisering

IST; nytt sky-basert administrativt verktøy for barnehagetjenesten ble tatt i bruk høsten 2020. Systemet har en foreldreportal der bl.a. barnehagesøknader behandles. Systemet bidrar også til en mer brukervennlig søkeportal for redusert foreldrebetaling i barnehage og SFO. IST «Daglig dialog» ble lansert ved årsskiftet; en app-basert kommunikasjonskanal mellom foreldre, foresatte og barnehagen

Barnevernet:

Ved utbruddet av koronapandemien i mars 2020 hadde Gjøvik og Land barnevernstjeneste vært i drift i overkant av 1,5 år. Fokus på forsvarlig drift innenfor pandemirammene har redusert muligheten for planlagt tjenesteutvikling. Tjenesten har helt siden oppstart hatt utfordringer med høyt sykefravær. Det høye sykefraværet har vedvart i 2020, dog med en nedgang fra 2019. Arbeidsbelastningen for de ansatte beskrives fortsatt som svært høy og mye av fraværet relateres til dette. Barnevernsreformen trer i kraft 01.01.21, og Gjøvik og Land barnevern har startet arbeidet med å forberede dette, bl.a. gjennom faste møtepunkter for kommunalsjefene i de tre kommunene med mål om involvering fra alle tjenester som retter seg mot barn og ungdom i den enkelte kommune.

Hovedtallene viser at det har vært et økende antall meldinger som gjelder barn i Søndre Land kommune i 2020 mot 2019. Det hefter imidlertid noe usikkerhet ved tallmaterialet, spesielt tall som er knyttet til melding og undersøkelser, da man ser noe endret meldingsaktivitet knyttet til Korona. Det er nedgang i antall barn med hjelpetiltak sammenlignet med 2019. Dette kan også ha sammenheng med Korona da færre familier samtykker og takker ja til frivillig hjelpetiltak. Man ser en nedgang i antall omplasserte barn. Dette er en ønsket utvikling, da tjenesten har jobbet målrettet med økt innsats mot hjelpetiltak i hjemmet.

5. Kommunalområde skole

5.1 Måloppnåelse overordnet

Nøkkeltall		2020	2019	2018
Antall årsverk pr 31.12.		86,6	92,6	93,0
	Mål	Resultat		
Resultatindikatorer	2020	2020	2019	2018
Brukertilfredshet	-	-	-	-
Medarbeidertilfredshet	-	-	-	-
Nærvær (i %)	95	92,2	91,3*	92,1*
Økonomisk resultat (i %)	100	111		

*Kommunalområdet Oppvekst

Brukertilfredshet:

Det ble ikke foretatt brukerundersøkelse innenfor kommunalområdet i 2020. Skolene gjennomfører egne elevundersøkelser fra 5.-10. trinn.

Medarbeidertilfredshet:

Det ble ikke gjennomført medarbeiderundersøkelse i kommunalområdet i 2020.

Nærvær:

Jobbnærværet ligger omtrent på samme nivå som tidligere år. Størst utfordring med jobbnærværet i 2020 hadde Fryal skole. En del av fraværet kan knyttes til koronasituasjonen (terskelen for å være hjemme, pga. smittevern hensyn, har vært lavere i denne perioden, enn ellers).

Økonomisk resultat:

	Regnskap 2020	Budsjett (endelig) 2020	Avvik i %	Avvik i kroner
SUM SKOLE	69 072 726,42	61 997 710	11	7 075 016

Regnskap spesifisert pr avd	Regnskap 2020
Fryal skole og SFO	20 599 275
Odnes skole og SFO	12 011 929
S. L. ungdomsskole	20 812 202
Felles (PP-tj, flyktninger, voksenopplæring mm)	15 649 321

Det er felles-posten, som bærer det største økonomiske avviket. Av merforbruket pålydende 7.075.016 kroner, er 67% (4.232.648 kr) av dette knyttet til postene:

- Gjesteelever i andre kommuner
- Land Montessoriskole (spesialundervisning)
- Flyktninger (færre bosettinger enn forventet de siste tre årene)

Skolenes overforbruk utgjør 33% (2.842.369 kr) av det totale overforbruket. Mye av dette er koronarelatert; knyttet til økt vikarbruk og mindre inntekter på SFO, enn forventet.

Koronasituasjonen har også gjort omstillingsarbeidet i skolene ekstra krevende. Dette skyldes særlig en del koronarelatert fravær og manglende muligheter til fleksibel organisering av elevene og elevgrupper.

Det har vært generelt krevende å tilpasse aktiviteten i skolen i takt med reduksjonen i budsjettrammen for 2020, og det vil fortsatt være behov for å redusere antall lærerstillinger framover for å klare budsjettmålene for skolene. Dette må også sees i sammenheng med stadig synkende elevtall i skolen, og det vil være naturlig å tenke sammenslåing av grupper og klasser i større grad framover.

Status satsingsområder:

I kommuneplanens samfunnsdel er det angitt følgende overordnede mål for kommunalområdet:

- Etablere et helhetlig kvalitetssystem for skole og barnehage og fortsatt sikre at elevenes skoleresultater ligger minst på landsgjennomsnittet.
- Redusere andelen elever som scorer under kritisk grense på kartleggingsprøver og ligger på de laveste mestringsnivåene på nasjonale prøver (dvs. nivå 1 for 5. trinn og nivå 1 og 2 på 8. trinn), og ha et godt skolemiljø.
- Minst 75% av de som går ut av ungdomsskolen skal ha fullført videregående skole med bestått i alle fag innen fem år etter avsluttet ungdomsskole.

Kvalitetssystem for grunnskolen ble ferdigstilt mars 2019. Dette skal være egnet til å avdekke lovbrudd og øvrige mangler, og sikre relevant oppfølging når mangler avdekkes.

Følgende tabell viser resultatene på nasjonale prøver på 5. og 8. trinn og gjennomsnittlig grunnskolepoeng (gjennomsnittet av alle standpunkt- og eksamenskarakterer multiplisert med 10) for avgangselevne på 10. trinn (kilde: Utdanningsdirektoratet – Skoleporten)

	Engelsk	Lesing	Regning	Grunnskolepoeng
5. trinn	47	49	49	
8. trinn	50	51	52	
10. trinn				42,4 (42)

For nasjonale prøver er landsgjennomsnittet 50. Resultatet i Søndre Land på 5. trinn lå i 2020 noe under gjennomsnittet både i engelsk, lesing og regning. På 8. trinn lå resultatet på landssnittet i engelsk og noe over i lesing og regning.

Avgangskullet våren 2020 ved Søndre Land ungdomsskole hadde i gjennomsnitt 42,4 grunnskolepoeng. Dette er også over gjennomsnittet for landet (42).

Andel elever og lærlinger som har bestått videregående opplæring i løpet av 5/6 år, viser at Søndre Land (for kullene 2010 til 2013 sammenslått) får en gjennomføringsgrad på 71,1%. For Innlandet fylke ligger gjennomføringsprosenten på 76,3, mens det for landet ligger på 76,9%. (Kilde: SSB)

Utviklingsarbeid

Fagfornyelsen i grunnskolen og implementering av ny overordnet del av læreplanen har vært viktige elementer i utviklingsarbeidet i grunnskolen i 2020. Dette i tillegg til deltakelse i Læringsmiljøprosjektet, pulje 5, fra Utdanningsdirektoratet. Implementeringen av COS har også vært på agendaen i 2020.

I tillegg har etableringen av nettverk bidratt til økt tverrfaglig samarbeid, blant annet ved hjelp av «Drøftingsteam»

Etterutdanning av lærere har også vært viktig å videre. Åtte av våre lærere har tatt videreutdanning i 2020. Dette i tråd med «Plan for videreutdanning og skolebasert kompetanseutvikling i grunnskolen 2020-2023».

Digitaliseringen av skolen har tatt store steg det siste året. Viktige tiltak:

- IST; Nytt skybasert, administrativt styringsverktøy er innført. Her er det blant annet system for timeplanlegging, fraværshåndtering, dialogmuligheter skole-hjem og tilrettelagt for digital læringsplattform (koblet opp mot Teams og Office 365). IST involverer både skole, barnehage og SFO.
- Klargjøring av personlig elev-PC til de fleste av kommunens elever fra 4.-10. klasse, i tillegg i rute med jevnlig utskifting av elev-PCer.

Det er innført Feide-tilgang/innlogging

6. Kommunalområde mestring og velferd

6.1 Måloppnåelse overordnet

Nøkkeltall		2020	2019	2018
Antall årsverk pr 31.12.		233	233	240
	Mål	Resultat		
Resultatindikatorer	2020	2020	2019	2018
Brukertilfredshet	-	-	-	-
Medarbeidertilfredshet	-	-	-	-
Nærvær (i %)	92,5	90,8	91,5	90
Økonomisk resultat (i %)	100	111	110	99,7

Jobbnærvær:

I 2020 er nærværet lavere enn målet. Nærværet varierer veldig mellom avdelingene, fra 98,5 % til under 85%. Det er innført en lavere terskel for å gå på jobb ved forkjølelse. Dette har gitt en økning i fraværet, men har vært nødvendig for å forebygge en eventuell smitte.

Mye tid og arbeid har i 2020 gått med til å håndtere koronapandemien. Planlegging for ulike situasjoner som kan oppstå, sikre god smittevern håndtering gjennom å ha tilstrekkelig utstyr og opplæring. Følge opp de retningslinjer som gjelder til enhver tid, og opprettholde kvalitet og faglig forsvarlighet i alle ledd i pandemien. Vi har hatt lite smitte i kommunen, og har ikke hatt smitte i tjenesten.

Økonomisk resultat:

	Regnskap 2020	Budsjett (endelig) 2020	Avvik i %	Avvik i kroner
SUM MESTRING OG VELFERD	186 542 411,47	168 123 566	11	18 418 845

Regnskap spesifisert pr avdeling:	Regnskap 2020
Rehabilitering og behandling	19 077 231
Demensomsorg	18 845 253
Fysio- og ergoterapitjeneste og frisklivstilbud	5 286 041
Legetjeneste	8 911 673
Hjemmebaserte tjenester	23 680 243
Tilrettelagte tjenester	89 400 859
Hovlikjøkken/kantine	5 874 345
Felles (tildeling, utvikling mm)	4 426 249
Psykisk helse- og rustjeneste	2 565 789
NAV	8 474 730

Det er i hovedsak to faktorer som har påvirket resultatet i 2020. Det ene er koronapandemien som har utløst ekstra kostnader til smittevernutstyr, innleie ved fravær og ekstra innleie ved isolering av pasienter. Alle som har vært i karantene/isolering har vært det i påvente av prøvesvar på korona. I tillegg har både kantina på sykehjemmet og fysioterapiavdelingen mistet inntekter dette året.

Det andre er tilskudd til ressurskrevende tjenester. Kommunen fikk ca 4 millioner mindre enn forventet i 2019. Dette føres som tap i 2020. I tillegg er det en forventet mindreinntekt på 13,5 millioner i 2020. Til sammen utgjør dette 17,5 millioner av overforbruket. Dette skyldes en endring i tolkning av reglene for tildeling, som gjør at de erfaringstall som er brukt blir feil.

Av andre økte kostnader kan nevnes en økning i behovet for hjemmesykepleie. Det kan se ut som at flere ønsker tjenester i hjemmet, spesielt nå under pandemien. Det har også vært en økning i utbetaling av økonomisk sosialhjelp, men ikke så stor økning som fryktet.

På den andre side, så har flere avdelinger tilpasset driften og bidratt til en reduksjon i kostnader. Dagaktivitetstilbudet har vært delvis stengt/reduisert, noe som gir mindre kostnader til drosje og personalet har jobbet ute i avdelingene. I tillegg ble midler avsatt til drift av Hovsbakken 23 ikke benyttet i 2020. Huset brukes i dag som pauserom for arbeidere på Hovlitunet.

En utfordring i 2020 har vært rekruttering av sykepleiere. Det er få søkere til ledige stillinger, og selv etter flere utlysninger høsten 2020 så vi oss nødt til å gjøre avtale med vikarbyrå om tilsetting av en sykepleier. Avtalen varer inn i 2021.

Status satsningsområder:

Tidlig innsats i alle aldre

Tiltak innen tidlig innsats har i helse- og omsorgsavdelingene i hovedsak vært velferdsteknologi og hverdagsrehabilitering.

Velferdsteknologi:

- Deltakelse i Nasjonalt velferdsteknologiprogram i samarbeid med 12-1 prosjektgruppen (Lillehammer regionen, Gjøvikregionen og Gran)
 - o Her har det vært fokus på blant annet tjenesteforløp og gevinstrealisering
- Pasientvarslingsanlegget på Hovlitunet
- Bruk av nettbrett for kommunikasjon mellom bruker og pårørende på eldresenteret/Hovli
- Opprettelse av lokale mini pasientvarslingsanlegg i kommunale bygg med heldøgns bemanning
- Tatt i bruk flere mobile vaktrom for direkte varsling inn mot tjenesten, og forbedret løsning for mottak av kritiske driftsmeldinger
- Utarbeidelse av en prosjektplan for IKOS, som skal benyttes til å søke midler i 2021
- Drifte en stabil trygghetsalarmtjeneste (Jevn flyt med søknader og innleveringer)

Type velferdsteknologi tatt i bruk i SLK	Antall 2020
Stasjonære trygghetsalarmer	170
Mobile trygghetsalarmer (+GPS)	18
Kollegastøtte	3
Sensorbasert digitalt tilsyn (Dør/Seng)	4
Elektroniske pilledispensere	8
Elektroniske multidosedispensere	4
Kommunikasjonsverktøy for tjenesten (Komp)	1
Løsning for midlertidige varslingsanlegg i kommunalt bygg	3*
Mobile vaktrom	5
Nettbrett for kommunikasjon mellom brukere og pårørende	21

*Breskebakke, Holmetunet, og Demensavdelingen

Hverdagsrehabilitering:

Testresultater viser at brukere som får hverdagsrehabilitering, opplever en følelse av økt mestring og tilfredshet, samtidig som de får økt fysisk funksjonsnivå. Brukerne setter sine egne mål for treningen, og mange mål er rettet mot økt trygghet i aktiviteter som øker selvstendighet og minsker behov for andre kommunale tjenester. Dette synliggjøres gjennom måling av antall tjenestetimer.

Hverdagsrehabilitering	Mål 2020	Resultat 2020	Resultat 2019
Fysisk funksjon målt i SPPB	>1	3	1,9
COPM –utførelse	>2	4,1	3,5
COPM- tilfredshet	>2	4,4	3,5
Gj snitt tjenestetid ved oppstart		2,6	1,6
Gj snitt tjenestetid pr bruker i rehab perioden		2,6	3,1
Gj snitt tjenestetid ved avslutning		1,4	1,0

Forklaring til tabellen:

SPPB er en fysisk test av balanse og beinstyrke, som utføres av fysioterapeut og/eller ergoterapeut både ved oppstart og avslutning av hverdagsrehabilitering. En positiv endring i denne betyr at brukers fysiske funksjon har blitt blitt bedre.

COPM er et kartleggingsredskap hvor bruker selv setter opp mål for sin hverdagsrehabiliteringsperiode, og scorer sin opplevelse av utførelse og tilfredshet knyttet til disse målene på en skala fra 1 til 10. Positiv endring her betyr at bruker har en subjektiv opplevelse av bedret funksjon og tilfredshet knyttet til målene. Scoringene utføres ved oppstart og ved avsluttet rehabiliteringsperiode.

De tre nederste kolonnene viser at antall vedtakstimer per bruker reduseres etter gjennomført hverdagsrehabilitering. Totalt i 2020 gjennomførte 21 bruker hverdagsrehabilitering i SLK.

Hindre barnefattigdom

Rutiner er innarbeidet på NAV for å sikre at barns behov kartlegges ved søknad om økonomisk stønad, og at det foretas en konkret individuell vurdering ved behandling av alle søknader.

Forebyggende arbeid, råd og veiledning

NAV-kontoret legger stor vekt på helhetlig råd, veiledning og bistand, med sikte på bl.a. å gjøre brukere bedre i stand til å bo selvstendig og forsørge seg selv gjennom egen inntekt eller andre ytelser. Dette fordrer et tett samarbeid og samordning av tjenester og oppfølging internt i kontoret og mot andre instanser, noe det må jobbes kontinuerlig med.

Tett og koordinert oppfølging

NAV-kontorets to ungdomsveiledere (arbeidsrettet oppfølging) deltar i Ressursteam, som er tverrfaglig team for oppfølging av ungdom i aldersgruppen 15-24. Teamet har hovedfokus på de ungdommene som har sammensatte hjelpebehov, som ikke kan nyttiggjøre seg av eksisterende tilbud per i dag, og hvor det er behov for å jobbe med mere grunnleggende ferdigheter.

Aktivitetsplikt

Vi har en avtale med Sølve om å bruke dem som arrangør av aktivitetsplikt-tiltak, for å sikre at ungdom under 30 år har et tiltak å gå til i påvente av evt. et annet tiltak, jobb eller utdanning. Dette sikrer at ungdommen raskt kommer i gang med en aktivitet og at de ikke blir passive mottakere av sosialhjelp.

Kvalitet:

Alle ledere innen pleie og omsorgsavdelingene har deltatt i pasientsikkerhetsprogrammet «I trygge hender» og har tatt i bruk «snakk om forbedring», som er et verktøy for å vurdere status for arbeid med pasientsikkerhet og kvalitetsforbedring i avdelingene. Gruppen ble spurt om å bidra i den nasjonale pasientsikkerhetskonferansen og presenterte sammen med Viken helseforetak hvordan kommunen har jobbet med programmet. Det var en fin presentasjon av det gode arbeidet som blir gjort i tjenesten, og en god reklame for kommunen. Pasientsikkerhetsprogrammet inneholder også ulike nettverk, og i 2020 har tidlig oppdagelse av forverret tilstand vært spesielt fulgt opp. Det handler om økt kunnskap til ansatte og implementering av sjekklister for å kunne gjøre riktige målinger ved endringer i pasientens tilstand. Noen avdelinger bruker Lean som et verktøy for å få fram ulike utfordringer/problemer som trenger løsning, samt å få fram effektiviseringstiltak. Hjemmesykepleien har fått innovasjonsmidler fra statsforvalter til gjennomføring av prosjekt Triage, hvor brukere blir vurdert i forhold til ulike risikoområder som det er særs viktig å være observant på, spesielt ved pasientoverganger f.eks fra sykehus til hjemmet. Målet er å ha trygge, koordinerte og helhetlige pasientforløp i kommunen. Avdelingene deltar også i andre ulike forbedringstiltak som SAMAKS, et samarbeid spesialisthelsetjenesten innenfor psykiatri og demens, VIPS-praksismodell og TID-modellen.

Det har vært en utfordring å kunne gjennomføre kurs i 2020, men tjenesten har i stor grad tatt i bruk digitale verktøy som e-læring, deltakelse i webinar, interne kurs på Teams mm. Flere kan nå på en enklere måte få tilgang til kurs og kunnskap via disse verktøyene.

Utvikling av kvalitetssystemet Compilo har også hatt oppmerksomhet i 2020. Det er gjort en strukturendring i systemet, og jobben med å gjøre det enklere å finne fram i rutiner er påbegynt. Det er ønskelig at ansatte melder avvik, og spesielt demensavdelingen er blitt gode på å melde. Avvikene tas opp i avdelingene for læring og forbedring.

I tjenesten er det viktig med refleksjon over de situasjoner vi kommer opp i, og de handlinger vi gjør. Etisk refleksjon er et av verktøyene som blir brukt til dette. Kollegaveiledning som blir benyttet i NAV, et annet.

To alvorlige hendelser har preget tjenesten dette året. Det ene var et dødsfall på Hov Nordre, der en av beboerne knivstakk en annen med døden til følge. Den andre hendelsen var en beboer på sykehjemmet som døde en uventet død. Begge hendelsene ble av kommunen meldt til statens helsetilsyn, og det ble opprettet tilsynssaker. Statsforvalter har i sine avgjørelser funnet at i dødsfallet på Hov Nordre er ikke kommunen å laste for det som hendte. I saken på sykehjemmet kom avgjørelsen i februar -21 og statsforvalter konkluderer med at kommunen ikke har gitt pasienten forsvarlige helse og omsorgstjenester. Begge hendelsene er tragiske og tunge, ikke minst for pårørende, men også for ansatte og ledelse.

Arbeidsprosesser/organisering:

Det ble gjennomført en god del endringer av organiseringen i kommunalområdet i forbindelse med Søndre Land i møte med framtida. Hjemmetjenesten ble til Tilrettelagte tjenester med ansvar for tjenester til personer med medfødt eller tidlig ervervet nedsatt funksjonsevne. De har ansvar for tjenester i boliger, dagaktivitetstilbud, avlastning i egen bolig eller i hjem, og støttekontakter. Hjemmebaserte tjenester består nå av hjemmesykepleie og praktisk bistand, også på eldresenteret. Psykisk helse og rus er egen avdeling, og kommunepsykolog, psykisk helse og rusteam, Hov Nordre og utegruppa er samlet der. Fysio/ergo/friskliv er blitt egen avdeling, og hjemmевaktmestrene er kommet inn i avdelingen. Legetjenesten er blitt egen avdeling. Dagaktivitetstilbudet for personer med demens er organisert sammen med demensavdelingen, og dagaktivitetstilbudet for eldre sammen med avdeling for rehabilitering og behandling. En stabsfunksjon Støtte og fellesfunksjoner er opprettet. Den består av tildeling og koordinerende enhet, koordinator for velferdsteknologi, systemansvarlig, brukerkoordinator Hovlitunet, og fag- og kvalitetsutvikler. Ansvar for omsorgslønn ligger også her.

Ale avdelinger har tatt store steg når det gjelder digitalisering. I tillegg til det som er tidligere nevnt har alle ledere nå tilgang til hjemmekontorløsninger, og legene benytter elektroniske løsninger for kommunikasjon med pasientene der det er hensiktsmessig. Det har vært helt nødvendig med tanke på smittevern.

Flere avdelinger har tatt i bruk pda og nettbrett for lesing og skriving i fagsystemet. Dette gir mulighet for oppdatert informasjon sammen med pasienten, og mulighet til å dokumentere i fagsystemet med en gang et besøk eller en tjeneste er gitt.

Hovlitunet:

Arbeidet med Hovlitunet ble noe forsinket på grunn av pandemien, og planlagt overtakelse av bygget er nå 01.06.21. Det er lagt ned mye arbeid i innredningen av bygget, og brukerkoordinator har gjort en stor innsats. Avdelingene har ryddet i gamle Hovli og på eldresenteret, og en gruppe fra dagaktivitetstilbudet Kråkvika etablerte utsalg der noe av det som har vært lagret i bygget er lagt ut for salg. Forberedelsene har nå begynt å bli på detaljnivå, og tjenesten ser fram til å få drive gode tjenester i det flotte nye bygget.

Tildeling av tjenester:

Nøkkeltall	2019	2020
Antall årsverk	2,5	2,5
Antall søknader	886	924
Antall søkere	429	462
Antall innvilget	595	676
Antall avslag	67	48
Antall personer	55	33
Antall klager	10	4
Antall klagere som fikk medhold	5	0

Det er et «gap» mellom antall søknader og antall søknader som er innvilget eller avslått. Årsaken til dette er at søknader er trukket eller behovet opphører eller endrer seg mens saken behandles. Søknader om opphold ved Hovli som er mindre enn 2 uker lages det ikke vedtak for.

Det er et økning i antall søknader til tross for at saksområdene TT- kort og Parkeringsbevis ikke lenger behandles på Tildelings og koordinerende enhet.

7. Kommunalområde lokalsamfunn

7.1 Måloppnåelse overordnet

Nøkkeltall		2020	2019	2018
Antall årsverk pr 31.12.		56,9	59,1	62,0
	Mål	Resultat		
Resultatindikatorer	2020	2020	2019	2018
Brukertilfredshet	-	-	-	-
Medarbeidertilfredshet	-	-	-	-
Nærvær (i %)	95,0 %	94,0 %	94,6 %*	93,0 %*
Økonomisk resultat (i %)	100,0 %	96,5 %	111,0 %*	111,8 %*

* Kommunalområdet lokalsamfunn og stab

Brukertilfredshet:

Det ble ikke foretatt noen brukerundersøkelse innenfor kommunalområdet i 2020.

Medarbeidertilfredshet:

Det ble ikke gjennomført medarbeiderundersøkelse i kommunalområdet i 2020.

Jobbnærvær:

Jobbnærværet ble litt lavere enn målsetningen på 95 %. Ny administrativ omorganisering i 2020 påvirker sammenligningsgrunnlaget med tidligere år. For årene 2019 og 2018 inneholder jobbnærværet både lokalsamfunn og stab. Størst utfordring med jobbnærværet i 2020 hadde avdeling for Teknisk drift, bygg og vedlikehold med langtidssykemeldinger, samt at omtrent halve styrken hadde influensalignende sykdom i februar. Det antas at koronapandemien har ført til noe lavere jobbnærvær i 2020. Grunnet smittevern hensyn har terskelen for å være hjemme fra jobb vært lavere.

Økonomisk resultat:

	Regnskap 2020	Budsjett (endelig) 2020	Avvik i %	Avvik i kroner
SUM LOKALSAMFUNN	37 139 752,15	38 491 516	-4	-1 351 764

Regnskap spesifisert pr avdeling:	Regnskap 2020
<i>Renhold</i>	9 817 373
<i>Arealforvaltning</i>	4 342 500
<i>Teknisk drift, bygg og vedlikehold</i>	16 062 688
<i>Kultur, idrett og fritid</i>	6 917 190

Kommunalområdet fikk styrket sine driftsrammer med 2,4 mill i 2020, henholdsvis 2 mill til teknisk drift, bygg og vedlikehold samt 0,4 mill til renhold. Sammenlignet med økte driftsrammer viser regnskapet et mindreforbruk på 1,35 mill kroner. Det innebærer at det har vært jobbet godt for å tilpasse aktivitetsnivået til driftsrammene i 2020.

Avdelingene kultur og renhold hadde økonomisk balanse i 2020. Avdeling for arealforvaltning hadde et mindreforbruk på 0,47 mill og avdeling for teknisk drift, bygg og vedlikehold hadde et mindreforbruk på 0,88 mill kroner. I tillegg var det generelt en positiv utvikling innen selvkostområdene i 2020.

Hovedforklaringene til mindreforbruket i 2020 er:

- Lavere strømpriser enn budsjettet
- Færre større driftsuhell som medfører store reparasjoner/utgifter enn i et «normalår»
- Behov for mindre vintervedlikehold enn i et «normalår»
- Høyere inntekter/aktivitetsnivå enn budsjettet innen arealforvaltning
- Generelt ikke leid inn ekstrahjelp ved sykefravær

Koronapandemien i 2020 påvirket også kommunalområdet økonomisk:

- Det ble regnskapsført koronautgifter i driftsbudsjettet med 0,28 mill kroner, da er effekten av redusert arbeidsgiveravgift inkludert. På den andre siden var det redusert møte og kursaktivitet, som medførte lavere reiseutgifter, estimert til 0,14 mill kroner.
- Kommunen mottok 2,5 mill kroner i statlig overføring til økt vedlikehold av kommunale veger, bygg ol. Det ble benyttet totalt 2,6 mill kroner dette formålet, henholdsvis i underkant av 2,1 mill til kommunal veger og i overkant av 0,5 mill kroner til aktivitetsbygget. Merforbruket på tiltaket på ca 0,1 mill kroner ble dekket innen driftsbudsjettet til avdeling for teknisk drift, bygg og vedlikehold.
- Kommunalområdets oppfølging av lokal tiltakspakke for kultur, næringsliv og frivillighet;
 - o *Vedlikehold og oppussing av kommunale bygg og eiendom kr 1,25 mill.* Etter vedtak i styringsgruppen ble det prioritert å bruke statlig tiltakspakke til økt vedlikehold av kommunale veger og bygg for lokal tiltakspakke. Det ble derfor benyttet i underkant av 0,8 mill kroner av denne rammen. Midlene ble brukt til å engasjere ungdom med behov for aktivitet til rydding av vegetasjon ol. ved kommunale bygg/eiendommer i kommunen.
 - o *Tiltak og vedlikehold av kommunale vannverk og renseanlegg kr 0,9 mill.* Det ble benyttet ca 0,32 mill kroner til dette formålet. Midlene ble brukt til vedlikehold av tak på kommunale vannverk og renseanlegg.
 - o *Ekstraordinær støtte til lag og foreninger kr 0,3 mill.* Det ble benyttet 0,19 mill kroner til dette formålet. Støtten var søknadsbasert for lag og foreninger. Etter vedtak i styringsgruppen ble resterende av rammen overført til avdeling for kultur, for å øke budsjettposten for kulturmidler.

Status satsningsområder:

Generelt har tiden siden mars vært preget av koronapandemien. Kommunalområdet har heldigvis klart å opprettholde sine hovedleveranser. Omfattende smittevernforebyggende tiltak har hatt god effekt, men vært spesielt krevende for kapasiteten innenfor renholdsavdelingen. Videre har man klart å opprettholde

fremdriften og aktiviteten i våre store investeringsprosjekter. Kommunalområdet er spesielt fornøyd med å ha klart å få ferdig ny barnehage, samt infrastruktur på klinikkområdet til barnehagestart høsten 2020.

Generelt er planlagt aktivitetsnivå påvirket av koronapandemien og noen aktiviteter har blitt noe forsinket. Ny administrativ organisering ble innført som planlagt den 1. mars, men det har ikke vært mulig å rekruttere ny leder for sammenslått avdeling for Teknisk drift, bygg og vedlikehold. Inntil videre avventes derfor sammenslåing av disse to avdelinger.

Status mål og satsningsområder tar utgangspunkt i prioriterte tiltak i budsjett og handlingsplanen for kommunalområdet lokalsamfunn:

- Matrikkelforbedringsprosjektet er forlenget ut året, vektlagt «byggvask» (bl.a. matrikkelføring av bygninger som har manglet i matrikkelen men påvist gjennom flyfotografering)
- Pågående kommunale reguleringsplaner er områdereguleringsplan for Kråkvika-Fjordsbygda-Breskebakke og reguleringsplan for Klinkenbergstoppa boligfelt. Videre er det arbeidet med oppfølging og behandling av private reguleringsplaner.
- Arbeidet med utvikling av Hov sentrum.
- Oppfølging av klimaarbeidet og mottatt eksterne midler til økt satsning.
- Det har vært jobbet med digitalisering av arbeidsprosesser for å oppnå effektivisering og bedre kvalitet på tjenestene.
- Det var et svært spesielt år på kulturfronten. De fleste arrangement i 2020 har blitt avlyst. Kulturskolen har vært åpen, med unntak av en periode på våren 2020. Biblioteket har vært åpent, med noe redusert åpningstid en periode.
- Det ble gjennomført et betydelig vedlikehold av kommunale veger i 2020. Dette som en konsekvens av statlig koronamidler for å stimulere aktiviteten i markedet.
- Innenfor brann og redning pågår det et generasjonsskifte, som stiller krav til nyrekruttering og utdanning.
- Arbeidet med frivilligmelding pågår, men er noe forsinket. Forventet lagt frem for politisk behandling 1. halvår 2021.
- Det er ikke gjennomført egen beredskapsøvelse i 2020, med koronapandemien er selvsagt fulgt opp gjennom året.
- Det er meget stor aktivitet knyttet til store investeringsprosjekter som:
 - Hovlitunet, ferdig høsten 2021, men med finish uteareal i 2022
 - Ny barnehage, ferdig 3. august 2020
 - Slutføring av Breskebakke bofellesskap vinteren 2020
 - Nye adkomstvei og infrastruktur til klinikkområdet, inkl nytt kryss Sentrumsvegen/Stasjonsvegen, ferdig til 01. september 2020
 - Oppfølging opp mot etablering av bioenergisentral, inkl framføring av varmeledninger
 - Kinosalen er oppgradert med hensyn til sikkerhet og tekniske løsninger
 - Innenfor selvkostområdet er prosjektet vann og avløp Rådyrvegen forsinket, og gjennomføres i 2021

For generell status på investeringsprosjektene, henvises det til eget kapittel om dette. Den store aktiviteten med investeringsprosjekter gir en utfordring på kapasitet og gjennomføringsevne.

8. Felles, stab og støtte, utvikling, rådmannsgruppe og politisk ledelse

8.1 Måloppnåelse overordnet

	Regnskap 2020	Budsjett (endelig) 2020	Avvik i %	Avvik i kroner
<i>Felles</i>	-829 939,11	11 340 324	-107	-12 170 263
<i>Stab og støtte</i>	27 766 721,58	26 757 960	4	1 008 762
<i>Utvikling</i>	8 836 882,24	10 383 564	-15	-1 546 682
<i>Rådmannsgruppe</i>	7 502 962,42	5 923 129	27	1 579 833
<i>Politisk ledelse</i>	4 211 125,49	4 500 000	-6	-288 875
<i>Premieavvik og andre sentrale poster</i>	9 173 155,70	0	-100	9 173 155,70
<i>SUM</i>	56 660 908,32	58 904 977	4	2 244 069,00

8.1.1 Måloppnåelse felles

Ansvarsområdet Fellesutgifter inneholder utgifter som er felles for hele organisasjonen, som lønnsoppgjør, pensjon, budsjettreserve til ikke planlagte tiltak og fellesutgifter det ikke er naturlig å fordele på kommunalområdene.

Ansvarsområdet for Fellesutgifter hadde et mindreforbruk i 2020 på ca 12 mill kroner som i alle hovedsak skyldes lav lønnsvekst. Lønnsoppgjøret ble betydelig lavere enn forventet og dette slår også ut på pensjonsavregningen.

8.1.2 Måloppnåelse stab og støtte

Nøkkeltall		2020	2019	2018
Antall årsverk pr 31.12.		30,6	27,9	30,3
	Mål	Resultat		
Resultatindikatorer	2020	2020	2019	2018
Brukertilfredshet	-	-	-	-
Medarbeidertilfredshet	>4,1	-	-	-
Nærvær (i %)	95%	91,3 %	-	-
Økonomisk resultat (i %)	100 %	104 %	-	-

Brukertilfredshet:

Det ble ikke gjennomført noen brukerundersøkelse i 2020.

Medarbeidertilfredshet:

Det ble ikke gjennomført noen medarbeiderundersøkelse i 2020, siste medarbeiderundersøkelsen var i 2017.

Jobbnærvær:

I 2020 ble det gjennomført en omorganisering og fra mars 2020 ble Stab og støtte opprettet. Har derfor ikke total oversikt for fraværet før 2020 for stab og støtte. I 2020 ble det høyere sykefravær enn hva målet var. Det har vært noen langtidssykemeldinger som har dratt opp fraværsprosenten. Lite korttidsfravær.

Økonomisk resultat:

I 2020 ble det gjennomført en omorganisering i Søndre Land kommune, og avdelingene Fellestjenester, økonomi og personal/ lønn ble slått sammen til Stab og støtte. På bakgrunn av omorganiseringen er det ikke ført opp økonomisk resultat før 2020. Merforbruket går på IKT vedlikeholdsavtaler og anskaffelser vedrørende digitalisering. Utskiftninger av PC, samt behov for konsulentbistand i forbindelse med feilrettinger og avlevering av uttrekk på sak/ arkiv.

Status satsningsområder:

Satsningsområdene for Stab og støtte i 2020 var å gjennomføre digitaliseringsprosjekter. Skulle i utgangspunktet ha startet opp med nytt sak/arkiv system i 2020, men det ble forskjøvet til 2021. Personal- og personalhåndboken ble ferdig revidert i 2020. Gikk over til nytt rekrutteringssystem Easy cruit.

Jobbnærvær er et hovedsatsningsområde, men på grunn av korona pandemien har det vært mer utfordrende å jobbe med dette så aktivt som ønskelig.

8.1.3 Måloppnåelse utvikling

	Regnskap 2020	Budsjett inkl endr 2020	Avvik i %	Avvik i kroner
Utviklingsenheten	8 836 882,24	10 383 564	-15	-1 546 682

Utviklingsenheten består av kommuneoverlege, samfunnsplanlegger, næringsrådgiver, rådgiver barn- og unge, rådgiver digitalisering, kommunikasjonsrådgiver og rådgiver for utvikling og tilskuddsordninger. Totalt har enheten 6,4 årsverk.

Enheden hadde i 2020 et mindreforbruk på i overkant av 1,5 millioner kroner. Mindreforbruket skyldes i hovedsak at de kommunale stimuleringsmidlene til næringslivet knyttet til pandemien, ikke er disponert fullt ut.

8.1.4 Måloppnåelse rådmannsgruppa

	Regnskap 2020	Budsjett inkl endr 2020	Avvik i %	Avvik i kroner
Rådmannsgruppa	7 502 962,42	5 923 129	27	1 579 833

Regnskapet for rådmannsgruppa viser tilsynelatende et betydelig overforbruk. Vel 1,2 millioner kroner skyldes at utgifter til sentrumsutvikling i Hov er ompostert fra investering. Utgiftene var opprinnelig budsjettert i investering, men bokføringsreglene tillater ikke at de regnskapsmessig belastes der. Det reelle merforbruket er vel kr 300 000. Det skyldes for lavt budsjetterte lønnsutgifter i forhold til faktisk bemanning.

8.1.5 Måloppnåelse politisk ledelse

	Regnskap 2020	Budsjett inkl endr 2020	Avvik i %	Avvik i kroner
Kommunestyre	1 083 422	1 084 665	1,1	-1 243
Formannskap	1 834 223	2 016 693	9,9	-182 470
Kontrollutvalg	1 073 906	1 150 000	7,1	-76 094
Råd og utvalg	219 574	248 642	11,3	-29 068
Valg	549	0		549
SUM POLITISK LEDELSE	4 211 135	4 499 990	6,9	-288 855

Utgiftene omfatter godtgjørelse til ordfører, fast godtgjørelse til varaordfører og formannskapsmedlemmene, ordinær møtegodtgjøring for kommunestyremedlemmene, formannskapsmedlemmene og alle andre medlemmer i politiske komiteer, utvalg og råd mv. Videre omfatter budsjettområdet utgifter til kjøre- og diettgodtgjørelse, refusjon for tapt arbeidsfortjeneste, annonsering av møter i folkevalgte organer, politikernes deltakelse på kurs og konferanser, telefongodtgjøring mv.

Totalt sett er det et lite mindreforbruk for ansvarsområdet politisk ledelse.